

VELJAČA 2020

KAPELA

ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA KAPELA

Sadržaj

- 3 RIJEČ UREDNICE:** Jelena Spreicer
- 4 40 GODINA KPP-A:** Zoran Gomzi
- 11 AFRIKA - SAN IZ DJETINJSTVA:** Mate Pleić
- NAŠ USPON NA**
22 MATTERHORN: Zvonimir Mišura
- 32 JELOVURA - PRVI ORGANIZIRANI PLANINARSKI IZLET:** Mladen Megyery
- 36 M&M - MIREK I MEDVEDNICA VOLE SE JAVNO:** Hrvoje Zrnčić
- 38 TAMO GDJE VJEČNO SUNCE SJA, TAMO JE MAKEDONIJA:** Luka Molvarec
- 48 ČELINKA - PLANINARENJE "KAK SE ŠIKA":** Tanja Kvočić

- 50 PETAR VELEBITSKI:** Hrvoje Zrnčić
- 54 STARI ZA STARE - JEDNA SASVIM POSEBNA PLANINARSKA DRUŽINA:** Tanja Kvočić
- 56 TJELOVJEŽBA ZA PLANINARE - VJEŽBE ZA FLEKSIBILNOST STRAŽNJE LOŽE -** Stjepan Dren Mlinarec
- 47 PLANINARSKI HOROSKOP -** Jelena Spreicer
- 66 SKUPŠTINA**
- 67 ČETVRTCI KOD MRVE**

Impressum

KAPELA

Časopis Hrvatskog planinarskog društva Kapela
Godište 8. Broj 8, Zagreb
Izlazi jednom godišnje i besplatan je

IZDAVAČ

HPD Kapela, Maksimirska 51 a,
10000 Zagreb, www.hpd-kapela.hr

UREDNIŠTVO

urednica: Jelena Spreicer,
jelenaspreicer@gmail.com

zamjenik urednice: Hrvoje Zrnčić,
hrvoje.zrnctic@zg.t-com-hr;
grafička urednica: Ana Kvočić,
akvocic@gmail.com;
lektura i korektura: Jelena Spreicer
jelenaspreicer@gmail.com

TISAK

STEGA TISAK d.o.o.,
Heinzelova 60/1,
10000 Zagreb
Naklada: 400 kom

Svoju građu za objavu možete snimiti na CD ili DVD ili poslati urednici i/ili zamjeniku urednice redovitom ili e-poštom. Tekstove i opise samih fotografija treba slati odvojeno od samih fotografija, odnosno ilustracije ne ubacivati u tekst.

Uredništvo zadržava pravo da preradi tekst. Stajališta autora iznesena u objavljenim tekstovima ne moraju odražavati stajališta HPD-a Kapela niti stajališta članova Uredništva.

Riječ urednice

Što reći o 2019. godini? Za mnoge od nas, kao i za Kapelu, ona je ponovno bila prijelomna. Neki su se naši članovi cjeloživotno bračno (ob)vezali, neki su na svijet donijeli neke buduće kapelaše koji još ni ne znaju da to jesu (ali će saznati čim prohodaju), a pod geslom stalne brige ne samo za brojnost budućeg članstva, već i za budućnost planinarstva u strogom rezervatu prirode Bijele i Samarske stijene, društvo se na godišnjoj skupštini u siječnju 2019. godine odlučilo na temeljitu obnovu skloništa na Bijelim stijenama, što predstavlja jedan od najvećih infrastrukturnih zahvata koje je ovo društvo poduzelo unazad nekoliko godina. Ideje bez financija ostaju samo snovi, a da to ne bi bilo tako u proteklim su mjesecima naporno radili mnogi članovi te ćemo ove, 2020. godine, ako sve prođe po planu, tu ideju sprovesti u djelo. Očekujemo da ćemo proliti mnoge tjelesne

tekućine dok materijal ne donesemo na Bijele stijene, očekujemo da će biti teško i izazovno, ali očekujemo i da će to po završetku biti projekt na koji ćemo svi zajedno biti i više nego ponosni.

Ponosni smo (ne samo ove, ali posebno) ove godine i na naše članove koji su ostvarili impresivne pothvate: na Vjeku i Zvonu koji su se popeli na Matterhorn, na Matu koji se popeo na Kilimanjaro, ali i na sve druge članove koji se možda ne penju na toliko visoke vrhove, ali uporno hodaju, sudjeluju na izletima i radnim akcijama, društvenim sastancima i tamo pridonose jačanju one posebne kapelaške atmosfere na koju smo svi navikli. Osim toga, u 2019. godini obilježili smo i jedan jubilej – velikih 40 godina Kapelskog planinarskog puta – obilaznice koju kao članovi „Kapele“ svi vrlo dobro poznajemo. Vjerujem da ne griješim kada kažem da su gotovo svi članovi

LUKA MOTVAREC

društva prošli ako ne cijeli, a ono barem nekoliko dionica te geografski raznolike planinarske obilaznice o čijem nastanku u ovome broju pisao naš Zoran. No obljetnice, proslave velikih postignuća, i projekti poput izgradnje skloništa često su izuzetak od naše svakodnevice koja je ponekad opterećena drugim i drugačijim problemima. Zato smo nekoliko redaka u ovome broju časopisa izdvojili i za teme iz svakodnevice – zabavne, kulinarske, ali i korisne!

Uživajte u čitanju, a ako ste uživali čitajući, nemojte se libiti sljedeće godine nešto i napisati!

Jelena Spreicer

Izletnički rezime

U 2019. godini Hrvatsko planinarsko društvo „Kapela“ brojilo je **425 članova** i ostvarilo **57 službena (zapisana) izleta** s **1474 sudionika**, što je prosječno **26 sudionika po izletu**, a održano je i 5 izleta koji nisu bili predviđeni godišnjim planom. Na našim su izletima, osim članova „Kapele“, sudjelovali i mnogi dragi gosti, točnije njih 179. U prosincu 2019. izletničko je povjerenstvo objavio i novi plan izleta za 2020. godinu koji se sastoji od 69 izleta.

40

GODINA

KAPELSKOG PLANINARSKOG PUTA 1979.-2019.

Ideja o planinarskoj obilaznici kroz Gorski Kotar koja bi povezala najljepše predjele Bijelih i Samarskih stijena začeta je sredinom 1970. godine prošlog stoljeća. Nekoliko je razloga zbog čega se upravo tada počelo razmišljati o takvoj obilaznici.

———— Zoran Gomzi ————

Kao jedan može se navesti činjenica da je naše Društvo završilo svoje graditeljske pothvate izgradnjom novog skloništa na Bijelim stijenama 1974., odnosno 1976. god. Nakon toga, u prvi plan mogle su napokon doći osnovne planinarske aktivnosti, pa tako i označavanje novih putova kroz Kapelu. Osim toga, svakako je važno i to što je PD „Vihor“ 1974. markiralo Vihoraški put, pa je stjecajem okolnosti ideja o planinarskoj obilaznici, odn. transverzali kako smo je tada zvali, naišla na plodno tlo u oba društva. Prvi inicijativni sastanak održan je u domu na Bijelim stijenama u veljači 1977. Tada još nije utvrđena trasa današnjeg

puta, već se načelno dogovorilo o povezivanju šireg područja Velike Kapele, uključujući Bijeje i Samarske stijene kroz markiranu obilaznicu. Do tada nije bilo planinarskih oznaka u tom kraju. Interesantno je spomenuti da je toga dana izvršeno prvo izviđanje u smjeru Velike Javornice po dubokom snijegu. Iako se V. Javornica nalazi preko puta Bijelih stijena, put do nje nije bio poznat jer staze naravno nije bilo, a teren znamo kakav je. Stoga nije bilo čudno da se grupa ubrzo izgubila i zahvaljujući snijegu nakon duljeg hodanja naišla na vlastite tragove.

IZ ARHIVA VESNE KANTURE

POROĐAJNE MUKE

Već ta prva istraživanja pokazala su sve poteškoće koje su čekale markaciste. Naravno, osim „tehničkih“ poteškoća pojavile su se i mnoge druge – od organizacijskih do nedostatka vremena. Trebalo je prvo riješiti izbor pravca puta o čemu je bilo mnogo rasprava i prijedloga. Konačan smjer, odnosno „morska“ varijanta prihvaćena je tek nakon godinu dana. Pokazalo se da je to bio najbolji izbor jer upravo kontrast između dubokih šuma i stijena Gorskog Kotara s primorskim travnatim padinama i morem u daljini čini ovu obilaznicu izuzetno dojmljivom. To najbolje potvrđuju mnogobrojni zapisi prolaznika ostavljeni u dnevnicima pored kontrolnih točaka ili u knjigama utisaka u planinarskim domovima ili skloništima na putu.

Prva istraživanja i označavanje buduće trase započeli su u travnju 1977., čim su to prilike na terenu dozvolile, odn. kada je snijeg okopnio. Otprilike do kraja 1977. istražena je dionica do Stalka. Naredne godine uglavnom je zacrtana čitava trasa uz neke manje dionice oko kojih je trebalo donijeti konačnu odluku. Tijekom 1979. markiran je u potpunosti čitav put i obnovljena je, bolje rečeno nanovo izgrađena, stara šumarska baraka u Dulibi i pretvorena u planinarsko sklonište. Do rujna 1979., kada je bilo svečano otvorenje KPP-a, tiskan je Dnevnik, odnosno vodič po KPP-u, izrađeni su kontrolni žigovi prema skicama akademskog slikara Antuna Bičanića te je sve je 23. rujna 1979. sve bilo spremno za prvi prolaz.

OTKRIVANJE NETAKNUTE PRIRODE

Teško mi je iz današnje perspektive dočarati onaj zanos, upornost i veselje koje su svi sudionici osjećali istražujući bespuća Velike Javornice, šuma oko Stalka ili primorske padine do Klenovice. Svi smo se

uistinu osjećali kao pravi istraživači netaknute prirode, što je u to vrijeme i bilo istina. Možda su najljepši trenuci koji su nam ostali u sjećanju upravo brojna lutanja u području V. Javornice i susjednim terenima. To je orijentacijski vrlo teško područje s rastrganim i razvedenim bilom često navodilo u zablude i pogrešne smjerove. Nezaboravni su bili i trenuci otkrivanja Kolovratskih stijena koje oduševljavaju svojom posebnom divljinom unutar sklopa rastrganih i razbacanih kamenih gromada. Susret dvaju klimatskih obilježja – toplije, primorske i hladne, kontinentalne uvjetuje i posebnost biljnog pokrova.

Izlazak puta na primorske padine na svakog ostavlja poseban utisak – izlazeći iz guste šume ispod Černog vrha odjednom se osjeća prisutnost mora u daljini, i kad se zaputimo niz padine ukrašene oštrom travom i primorskim cvijećem znamo da smo u blizini konačnog odredišta, našeg lijepog i toplog doma u Viništu. Jedinstven je i neponovljiv doživljaj ostao u uspomeni na prvi (i jedini) silazak s Kolovratskih

stijena kroz prodor Žrnovnice do magistrale, gdje nas je čekala Vesna. Takvih bi se događaja moglo nizati unedogled i svaki je od nas prolazio kroz svoja vlastita iskustva, no svakom je taj dio vremena provedenog u Kapeli ostao duboko urezan u pamćenje. Nismo imali iskustva, ali smo brzo učili orijentacijske zamke i snalaženje u iznenadnim situacijama: kako izmarikirati stijenu, debelo stablo ili prijeći preko travnate padine i gdje je potrebno postaviti putokaz. Meni je osobno to iskustvo i te kako dobro došlo pri vođenju mnogih godišnjih tura u narednim godinama.

PONOVNO BUĐENJE PLANINARSTVA

Na trasiranju i markiranju puta sudjelovalo je mnogo planinara iz oba društva. Još više članova društava odazivalo se na radne akcije koje su organizirane tijekom '78. i '79. povodom završnih markiranja, uređenja staze ispod Kolovratskih stijena, a ponajviše izgradnje skloništa u Dulibi. Tijekom narednih godina trasa puta

se u nekim dionicama mijenjala najviše zbog izmijenjenih prilika na terenu (sječa šume, probijanja novih šumskih cesta) ili nalaženja bolje varijante. Uvijek je bila osnovna misao vodilja da put što manje slijedi bilo kakve ceste, što je ostalo tako i do danas.

S distance od toliko godina mogu ustvrditi da je ovaj put u mnogočemu pridonio koheziji našeg društva, na isti način kao i održavanje doma i skloništa na Bijelim stijenama. Nadalje, učvrstio je prijateljstvo s društvom „Vihor“, otvorio nove veze s društvima u Mrkoplju, Senju i Ravnoj Gori. Može se slobodno reći da je izgradnja KPP-a u mnogočemu pridonijela ponovnom buđenju planinarstva u tom području Gorskog Kotara. Tako je obnovljeno društvo „Bijeke stijene“ iz Mrkoplja koje već 1990. otvara svoju obilaznicu „Mrkopaljski planinarski put“, pa zatim planinarsko društvo iz Ravne Gore, „Višnjevica“ koje također uređuje obilaznicu „Ravnogorski planinarski put“ i gradi dom na Javorovoj kosi. Na naš poticaj i pomoć agilni plani-

nari iz društva „Zavižan“ iz Senja uređuju sklonište u Krivom Putu kao bitnoj točki u namjeravanom produžetku KPP-a do Velebita, tzv. Spojnom planinarskom putu (SPP). Za to je najviše zaslužan pre-rano preminuli Želimir Kantura, zvan „Krampus“.

U redosljedu navođenja pojedinih događanja tijekom proteklog vremena od samog početka istraživanja pa do današnjeg stanja vjerojatno sam ponešto propustio spomenuti, ne iz namjere, već jednostavno iz činjenice da mnogi događaji izbljude ili meni tada nisu bili dovoljno važni. Opis puta ne bi bio kompletan i učinio bih svakako nepravdu da u kronologiji ne spomenem i povezivanje Bijelih i Samarskih stijena „Vihoraškim putem“ koji je markiran nekoliko godina ranije, a koji je sastavni dio i jedan od najljepših na KPP-u, kao i druge važne događaje.

KRONOLOGIJA IZGRADNJE PUTA

U listopadu 1974. god., a povodom stote obljetnice planinarstva u Hrvatskoj, otvoren je „Vihoraški put“, planinarska staza koja je kroz bespuće Samarskih i Bijelih stijena povezala sklonište na Samarskim s domom na Bijelim stijenama. Put su markirali članovi PD-a „Vihor“ iz Zagreba zaslugom istaknutih planinara Milovana Dlouhyja i Želimira Kanture. Istog datuma naše društvo svečano je otvorilo novoizgrađeno sklonište na Bijelim Stijenama.

29. studenog 1976. prilikom zajedničkog izleta oba društva na Glavicu potaknuta je ideja o kružnom planinarskom putu kome bi ishodišna i krajnja točka bio dom na Bijelim stijenama.

12. veljače 1977. održan je osnivački sastanak u domu na Bijelim stijenama. Sastanku su bili prisutni: Dragutin Hanžek, Vlatko Nemeč, Zoran Gomzi, Drago Mihaljević-Miha, Mato Biličić, Kristina Posavac, Dubravko Bogdanović i Želimir Stiplošek iz PD-a „Rade Končar“ te Želimir Kantura, Krešimir Mikolčić, Drago Bijelić, Miro Ivanišević, Željko Anić, Biserka i Nikola Aleksić, Mira Šćurić, Branko Stipetić, Ana Černik i Ignacije Tuđina iz PD-a „Vihor“. Predložena je i trasa budućeg planinarskog puta koja bi polazila iz Tuka i završavala u Jasenku. Istog je dana izvršen i prvi neuspjeli pokušaj istraživanja puta do Velike Javornice.

U travnju 1977., na sjednici inicijativnog odbora zaključeno je da se put nazove „Planinarski put Kapelom“, dok mu je radni naziv bio „Kapeljski planinarski put“, ime koje se zadržalo do danas.

KRONOLOGIJA RAZVOJA KPP-A

Od 1. svibnja do 9. srpnja 1977. članovi oba društva u više su akcija obišli, obilježili i djelomično markirali dionicu Bijele stijene – V. Javornice. U jednoj je akcija skupina zalutala u vrtačama oko V. Javornice i tek nakon 11 sati hoda uspjela izaći na ranije zacrtanu stazu.

Od 11. do 13. kolovoza 1977. istražena je dionica od Velike Javornice do Stalka.

17. rujna iste godine provjerena je ta dionica po 30 cm dubokom snijegu.

Markirani put od V. Javornice do Stalka svečano je otvoren prilikom dana planinara PD-a „Rade Končar“.

20. svibnja 1978. ostvaren je prvi uspon na Kolovratske stijene.

U kolovozu i rujnu 1978. istražena je dionica od Stalka do Kolovratskih stijena.

11. listopada 1978. prihvaćen je prijedlog Želimira Kanture da KPP završava na moru, i to na mjestu koje je najmanje udaljeno od Kolovratskih stijena.

U jesen 1978. istraženo je područje od Kolovratskih stijena do Žrnovnice, odnosno Klenovice te su određene sve kontrolne točke.

U veljači 1979. nije uspio prvi pokušaj zimskog prijelaza dionice od Bijelih stijena do Klenovice zbog loših vremenskih prilika.

U ožujku 1979. istraživano je područje oko Viništa te smo tom prilikom upoznali baku Anku Komadinu, jedinu živu stanovnicu sela Viništa.

U travnju i svibnju 1979. konačno je utvrđena dionica do Luke Krmpotske te su izgrađene serpentine na Kolovratske stijene.

30. svibnja 1979. grupa u sastavu Dragutin Hanžek, Zoran Gomzi i Vlatko Nemeć dogovorila je sa šumarijom Novi lokaciju i vlasništvo napuštene šumske

kuće u Dulibi (Torak).

U lipnju 1979. srušena je stara baraka u Toraku i započela izgradnja skloništa u Dulibi uz pomoć članova oba društava.

U lipnju 1979. markirana je dionica od Viništa do Klenovice te od Dulibe do Kolovratskih stijena.

Tijekom srpnja i kolovoza 1979. markiraju se dionice od Jančarice do Bjelolasice i Plane te od Matić poljane do Jančarice. Obnavlja se markacija kroz Vihoraški put.

Krajem kolovoza 1979. završava se rukopis dnevnika-vodiča, postavljaju se kutije sa žigovima, završava se izgradnja skloništa u Dulibi te se postavljaju posljednji smjerokazi.

19. rujna 1979. KPP je u potpunosti završen, vodič je tiskan te je društvo prihvatilo prijedlog Pravilnika o radu Odbora KPP-a. Dodijeljene su počasne značke.

22. do 24. rujna 1979. KPP je svečano otvoren prigodom dana planinara „Rade Končara“, prijelazom čitave trase i istovremenim postavljenjem žigova u kutije. Glavni je događaj bio dolazak grupe na Bijele stijene uz vatreni govor Želimira Kanture i burne ovacije mnogobrojnih planinara. Svečanost se nastavila duboko u noć uz logorsku vatru.

NAKON OTVORENJA

Odbor KPP-a preuzeo je brigu oko održavanja puta koja je tek i počela svečanim otvorenjem. U isto vrijeme počinje se razmišljati o produžetku KPP-a prema jugu, što predstavlja davni san o povezivanju Kapele i Velebita. Rađa se i ideja o izgradnji skloništa na Bjelolasici jer je dionica od Tuka do Samarskih stijena preko Bjelolasice dugačka i bez objekata za noćenje. Nadalje, tijekom godina neki su dijelovi trase mijenjani ovisno o boljim rješenjima

ili su pak promjene uzrokovane šumskim radovima i probijanjem novih cesta. I nakon otvorenja puta 1979. postoji cijeli niz događaja vezan uz povijest KPP-a, a evo i njihove kronologije koja svakako nije potpuna i napisana je prema mom subjektivnom pamćenju.

1981. godine umire baka Anka Komadina te se počinje razmišljati o mogućem zadržavanju njene kuće.

U siječnju 1982. Drago Mihaljević, Miha, Z. Gomzi, Ž. Kantura i M. Tuđina posjećuju tadašnji SIZ socijalnog staranja općine Crikvenica te sklapaju ugovor o zakupu kuće u Viništu u kojoj je do smrti živjela baka Anka Komadina. Kuća je dana u zakup uz simboličnu zakupninu od tadašnjih 50 dinara mjesečno, uz uvjet da se taj novac troši na održavanje kuće.

Tijekom 1982. godine u četiri velike radne akcije i uz sudjelovanje osamdesetak planinara, članova oba društva, kuća je preuređena u planinarsko sklonište.

Također 1982. istražena je i markirana dionica KPP-a od vrha Bjelolasice do prijevoja sljedećeg vrha te dalje preko livade Okruglice do prijevoja ispod Bucala. Tom izmjenom izbjegnuto je povratak istom stazom s vrha Bjelolasice do Plane. Sama je trasa uređena od 4. do 6. lipnja zajedničkom akcijom članova oba društva.

Te, 1982. god. tiskano je i drugo izdanje dnevnika KPP-a autora Ž. Kanture i Z. Gomzija jer je prvo izdanje u međuvremenu potpuno rasprodano.

1983. god. izgrađena je nadstrešnica iznad parkirališta pri usponu na Bijele stijene.

2. travnja 1985. god. osnovan je pododbor za izgradnju skloništa na Bjelolasici. Predsjednik odbora bio je Želimir Kantura, a članovi Žarko Alujević, Vlatko Nemeć, Matija Mlinac, Nenad Paulić i Stjepan Varga.

1985. god. u nizu radnih akcija iskopan je podrum za sklonište, uređena terasa, izbetonirana cisterna za vodu i dopremljena potrebna građa.

15. svibnja 1986. god u velikoj radnoj akciji, vjerojatno jednoj od najmasovnijih po broju sudionika (preko 300) iz mnogih planinarskih društava iz Zagreba i Gorskog Kotara iznijet je sav potrebni

materijal za dovršenje skloništa.

6. srpnja 1986. u prisutnosti velikog broja planinara svečano je otvoreno sklonište na Bjelolasici nazvano „Jakov Mihelčić“.

29. studenog 1986. svečano je otvoreno sklonište u Krivom Putu koje je u prostorijama bivše škole uredilo PD „Zavižan“ iz Senja.

Tijekom 1988. izvedena je markacija od grebena Kolovratskih stijena do Rušičke kuće i zatim dalje izohipsom, dijelom po šumskoj cesti, do prijevoja ispod Černog vrha. Time je moguće izbjeći spuštanje u Kolovratsko polje. Istovremeno, od Rušičke kuće započinje i markacija spojnog puta s Velebitom.

2. srpnja 1989. svečano je otvoren Ravnogorski planinarski put, koji je utemeljilo PD „Višnjevica“ iz Ravne Gore. Time je omogućen pristup KPP-u sa strane Skrada.

1989. postavljena je nadstrešnica ispod Mjesečeve glave u V. Javornici.

Tijekom 1989. godine dograđeno je sklonište u Viništu tako da je gornji dio od tada pretvoren u dom zatvorenog tipa, dok je podrum uređen i služi kao sklonište.

SVUD SAM PROŠO
SVUDA BIO

LUKA KVOČIĆ

KOLOVRATSKA LASTAVICA

NA VINIŠTU

19. svibnja 1990. svečano je otvorena obnovljena kuća u Viništu.

1990. na korištenje je dobivena „Zelena kuća“, šumarski objekt ispod Kolovratskih stijena.

1990. uređena je cisterna na Viništu, kao i okoliš.

1990. izgrađena je nadstrešnica na Okruglici ispod Bjelolasice.

U svibnju 1991. dio Zelene kuće preuređen je u sklonište. Od tada se staro sklonište u Dulibi više ne koristi.

1996. obnavlja se markacija kroz Kolovratsko polje, a zapušta ona preko Rušičke kuće zbog probijanja ceste markiranom stazom do prijevoja ispod Černog vrha. Također ispravlja se dio puta prema vrhu Samarskih stijena.

17. i 18. svibnja 1997. radnom akcijom obnovljeno je sklonište na Bjelolasici.

U ljetu 2001. u više radnih akcija HPD „Kapela“ u potpunosti obnavlja i uređuje kuću na Bijelim stijenama.

Tijekom 1999. do 2003. u nizu radnih akcija članovi HPD-a „Vihora“ uređuju sklonište i dom na Viništu.

2010. god. mijenja se trasa puta od Stalka do novog skloništa u Dulibi. Dodatno se markira alternativni put preko grebena Kolovratskih stijena.

U LJUSCI

IMENA KOJA VRIJEDI SPOMENUTI

Ovaj je prikaz svakako nepotpun jer nisu detaljnije spomenute mnogobrojne radne akcije o kojima postoji pisana dokumentacija kroz godišnje izvještaje Odbora KPP-a. Velik broj članova oba društva pridonio je izgradnji objekata i održavanju KPP-a. Pojedinci iz drugih društava također su u mnogome pridonijeli izgradnji i održavanju, a ja ću samo spomenuti one koji su mi ostali u najdubljem sjećanju.

BRANA BLAŽEVIĆ, poznati planinar iz Mrkoplja kojeg smo upoznali pri izgradnji Bjelolasice i čija je kuća uvijek za nas otvorena, pomagao je u mnogobrojnim akcijama na Bjelolasici i Viništu.

ŽARKO ALUJEVIĆ, general bivše JNA, istinski planinar koji je djelovao u tadašnjem društvu „Sutjeska“ iz Zagreba i koji je najviše pridonio da se omogući izgradnja skloništa na Bjelolasici. Ostaje nezaboravna radna akcija iznošenja materijala u proljeće 1986. god uz pomoć konja garnizona iz Delnica, a pri čemu su konji najmanje pomogli jer jednostavno nisu htjeli nositi težak teret. Njegovom zaslugom održavana je kuća na Jančarici, a izgrađeno je i otvoreno sklonište pored doma.

ZLATKO IVANČIĆ, dugogodišnji predsjednik HPD-a „Višnjevica“ iz Ravne Gore, nesebično je pomagao u mnogim akcijama oko izgradnje skloništa na Bjelolasici. Njegovom zaslugom izgrađen je planinarski objekt na Javorovoj kosi iznad Ravne Gore i izvedena je obilaznica „Ravnogorski planinarski put“. Vodič po tom putu napisao je Želimir Kantura, osobni njegov prijatelj. Nažalost, prerana smrt prekinula je njegovo plodonosno planinarsko djelovanje.

MIRKO BELAVIĆ, dugogodišnji predsjednik HPD-a „Zavižan“ iz Senja najviše je zaslužan za uređivanje skloništa u Krivom Putu kako prije tako i nakon Domovinskog rata. Nažalost, danas je to sklonište napušteno te se više ne koristi. Članovi tog društva markirali su i dionicu Spojnog puta prema Velebitu posebice do Krajačeve kuće. Uređenjem doma na Oltarima od strane planinara iz Siska, brigu oko markiranja preuzima to društvo.

Teško je ne spomenuti i moje prijatelje – planinare s kojima sam sudjelovao u nastajanju i održa-

vanju KPP-a. To se posebice odnosi na mog najboljeg planinarskog prijatelja, prerano preminulog

ŽELIMIRA KANTURU – KRAMPUSA. S njim sam započeo ideju o putu, skladno smo se pomagali cijelo vrijeme izgradnje, međusobno se nadopunjavali i prihvaćali zamisli onog drugog. Njegovom preranom smrću 1994. planinarstvo u Hrvatskoj izgubilo je entuzijasta koji je mogao pokrenuti sve nas da zdušno radimo, jer dovoljno je pogledati broj radnih akcija održanih u pojedinim godinama, pa da se zaključi kakvu je energiju imao naš Željko. Sudjelovao je u markiranju Vihorašog puta, u nebrojenim radnim akcijama našeg društva, npr. pri izgradnji skloništa na Bijelim stijenama, a da ne spominjem sve akcije oko izgradnje objekata na KPP-u. Osobno, moj planinarski život bez Željka je osiromašen za nebrojene lijepe trenutke koje smo zajednički dijelili i koji su činili naše prijateljstvo neraskidivim. Teško je biti objektivan pri navođenju svih dragih planinarskih prijatelja no imena:

* VESNE KANTURE-
GJURČEVIĆ,
* ANKE BEDIKOVIC,
* KRISTINE POSAVAC,
* HRVOJA GOLDA,
* MAURICIJA TUĐINE,
* VLATKA NEMECA,
* MILOVANA DLOUHUA,

* ANTUNA BIČANIĆA koji je svojim slikarskim umijećem pridonio da su žigovi i značka KPP-a tako lijepi, kao i mnogih drugih ostaju u mojim uspomenamama kao osobe koje su sa mnom podijelile vrijeme nastajanja i izgradnje KPP-a.

Kapelski planinarski put u cjelini nije naporan izuzev detalja u „Vihoraškom putu“ i pri vrhu Bijelih stijena. Svakom će prolazniku u sjećanju ostati nezaboravni užitci u kontrastima mora, stijena i dubokih šuma. Tijekom godina u pismima Odboru KPP-a, knjigama utisaka i upisnim dnevnicima pored žigova skupilo se mnogo zapažanja prolaznika koja su uvijek pohvalna i koja nas obvezuju da i nadalje ovaj put bude uzorno održavan. Vjerujem da će još će puno planinara i putnika namjernika proći Kapelskim planinarskim putem i doživjeti ljepotu planina i mora. Nadam se da će oba društva smoći snage i nastaviti održavati markacije i objekte. Mi, koji polako odlazimo, predajemo u nasljeđe ovu povijest sa željom da novi naraštaji nađu svoje pobude prolazeći putem, otkrivaju nove staze i nastave tamo gdje smo mi stali.

ČAROBNI AFRIČKI KRAJOLICI

AFRIKA

san iz djetinjstva

— Tekst i fotografije: —
Mate Pleić

AFRIKA – SAN KOJI JE NASTAO JOŠ U DJETINJSTVU. ZAMIŠLJAO SAM JE KAO DALEKU, SUNCANU ZEMLJU U KOJOJ SE MOGU VIDJETI RAZNI KRAJOLICI KAKVE JOŠ NISAM VIDIO – OD OSAMLJENIH PUSTINJSKIH PROSTRANSTAVA DO PRAŠUMA KOJE BUJAJU ŽIVOTOM. NAJVIŠE SU ME SE DOJMILE SAVANE ČIJI SU STANOVNICI LAVOVI, ZEBRE, ŽIRAFE I MNOGI DRUGI PRIPADNICI TOG ČAROBNOG SVIJETA, ČIJI SAM TEK DJELIĆ MOGAO VIDJETI U POSJETU ZOOLOŠKOM VRTU, U ČASOPISIMA ILI NA TELEVIZIJI.

ŠKOLA ZA DJEČAKE U
SIROTIŠTU SV. ANTE

Nakon izlaska iz najranije faze djetinjstva i istraživanja o toj čarobnoj Africi, vremenom je došla i spoznaja da u Africi osim egzotičnih životinja žive i ljudi, ali ne ljudi kakvima sam okružen cijeli život, već ljudi koji žive u izrazito lošim materijalnim uvjetima. Osjetio sam snažnu potrebu da im pomognem na neki način, i kako je vrijeme prolazilo, a moje znanje o Africi se gomilalo, odlučnost da posjetim Afriku bila je sve jača.

VOLONTERSKI RAD

Nakon svih tih godina, konačno je došao trenutak da ostvarim san – odem u Afriku, doživim taj savsvo drukčiji svijet i pritom pomažem ljudima koji tamo žive. Duboko u sebi znao sam da će me to iskustvo promijeniti, ali nisam mogao znati kako. Otišao sam tamo bez puno očekivanja, ali ispunjen nadom da ću kroz to iskustvo postati bolji čovjek. Spakirao sam samo najosnovnije stvari, onoliko koliko mi stane u ručnu prtljagu, jer sam samo toliko mogao ponijeti sa sobom. Sve ostalo što sam nosio bile su donirane stvari za djecu u sirotištu u kojem sam volontirao i darovi za djecu izvan sirotišta koji su u programu kumstva, a kojima kumovi šalju pisma i male znakove pažnje poput školskog pribora i odjevnih predmeta. U Afriku sam išao preko udruge Kolajna ljubavi, u njihovo sirotište sv. Ante koje se nalazi u gradiću Songea, na samom jugu Tanzanije. Išao sam tamo s još jednom volonterkom, Ivanom, koju sam upoznao volontirajući u udruzi. Budući da oboje radimo kao nastavnici u školi, jedina prilika za dvomjesečni volonterski odlazak pružila nam se za vrijeme ljetnih praznika.

U Tanzaniji smo proveli skoro deset tjedana, točnije 67 dana, a od toga smo u Songeji boravili osam tjedana. Iako je prvotni plan bio da tamo ostanemo pet dana dulje i zatim tjedan dana putujemo, spletom okolnosti dobili smo pet dana više nego što smo planirali, pa smo skovali novi plan. S dvanaest dana na raspolaganju imali smo mogućnost da obiđemo i doživimo mnogo toga što nismo planirali, ali za neke stvari nisam ponio dovoljno novca jer sam na temelju iskustva drugih volontera isplanirao koliko će mi trebati. No planirana rezerva ipak nije bila dovoljna da pokrije naše novonastale troškove jer nas je samo uspon na Kilimanjaro koštao više nego svi troškovi boravka u Tanzaniji zajedno. Nakon početnog stresa uslijedila

je euforija kada smo usprkos visokim provizijama za dizanje novca sredili financijske probleme i shvatili što ćemo sve moći vidjeti. Naravno, najviše smo se veselili usponu na Kilimanjaro – afričkog snježnog diva, najvišu samostojeću planinu na svijetu.

POČETAK AVANTURE

Ivana i ja sletjeli smo na Julius Nyerere International Airport u Dar es Salaamu, najvećem gradu u Tanzaniji, 22. lipnja 2019. u 3:30 ujutro. Nakon leta i vožnje taksijem za koju smo prvo morali ispregovarati povoljniju cijenu, uslijedila je prva prava avantura – vožnja autobusom po Africi. Putujući smo vidjeli razne krajolike, od zelenih oaza do pustinskih pješčara, no pretežno smo putovali kroz savanu. Prolazeći kroz nacionalni park Mikumi, vidjeli smo majmune, antilope, slonove, zebre i afričke bivole. Majmuni su čak pretrčavali cestu pred nama i skupljali se na njoj.

Nakon ove 19-satne avanture stigli smo u Songeju oko 1 sat poslije ponoći. Tamo su nas dočekale časna sestra Maria koja vodi sirotište, volonterka Fani koja je već bila tamo dva mjeseca i otprilike dvadesetogodišnja Cecilia, jedna od prvih šticećenica doma koja je upravo završila srednju školu. Sljedećeg smo jutro upoznali petero djece u dobi od 2 do 14 godina koja su tada bila u domu: Nurdin, Witnessa, Anataliju, Gelmana i Lozariju. Oko 14 sati došli su dečki koji su bili s časnim sestrama na misi povodom nekog blagdana: Baraka, Johanne, Peter, Jackson, Samson, Gecheni i Helman.

SVAKODNEVICA U SIROTIŠTU

Hrana u sirotištu bila je ukusna, ali vrlo jednostavna i od malo sastojaka. Glavni prilog koji se pripremao bio je ugali – jelo nalik žgancima, pa su ga naši ljudi i prozvali „bijeli žganci“. Radi se od kukuruzne krupice, manioke (kasave) i vode. Nama je okus manje pasao od naših domaćih žganaca, ali to je vjerojatno zato jer smo na naše žgance navikli. S ugalijem se uglavnom jeo grah ili zeljasto povrće kao npr. raštika. Od ostalih priloga najčešće je bila riža, a ponekad kuhani krumpir ili kuhane banane koje su izgledale kao kuhani krumpir, a i bile su sličnog okusa. U Tanzaniji ima mnogo vrsta banana, a ove koje se koriste za ku-

hanje i pečenje su manje slatke od onih koje mi jedemo u Hrvatskoj, pa se koriste kao prilog jelima i termički obrađuju.

Nakon nekoliko dana provedenih u sirotištu jedno sam jutro otišao s dečkima u školu. Dječaci i djevojčice u Tanzaniji ne idu u iste škole, a ako i idu, odvajaju ih u razrede za dječake i razrede za djevojčice. Škola u koju sam išao bila je privatna škola samo za dječake. Profesor matematike zbilja me lijepo primio i ugodno sam se iznenadio kako dobro radi. Ne koristi štap za kažnjavanje (fimbo) i daje odlične zadatke koji potiču na razmišljanje. Dan ili dva nakon odlaska s dečkima u školu, otišao sam ih naučiti svirati gitaru koju sam nosio sa sobom u sirotište. Pokazao sam im neke hvatove i vježbe i pokazao kako se svira Barakina najdraža pjesma. Svidjelo im se svirati gitaru, a dva dječaka su pokazala posebni interes da nauče svirati. Ipak, nismo stigli puno svirati ostale dane jer ta djeca imaju vrlo malo slobodnog vremena. Dok su djeca odradivala svoje obveze, Ivana i ja smo slagali poklone i dijelili ih djeci koja su ih dobila od svojih „kumova“ (čitaj: sponzora). Dio te djece bili su šticienci sirotišta, a drugi dio su bila djeca iz siromašnih obitelji iz cijele Tanzanije kojima je trebala pomoć da bi se mogli školovati. Osim financijske pomoći, pokloni kumova su najčešće bili školski pribor, majice, kabanice, paste za cipele, paste i četkice za zube te razne druge sitnice.

Djeca u sirotištu vrlo su pobožna, što ne čudi s obzirom na to da sirotište vode tri časne sestre. Jednog smo dana išli s njima na misu. Mise dugo traju, puno se pjeva, a najveće iznenađenje mi je bilo što u pjevanju ima otkanjanje koje zvuči kao tradicionalni hrvatski napjevi u izvedbi ansambla Lado. Songea ima prilično veliku katedralu koja izgleda iznimno dobro za tamošnje prilike. Iako sam u Tanzaniji puno hodao, nisam baš imao priliku planinariti sve do druge polovice srpnja, kada smo se Ivana i ja s djecom popeli na goru Matogoro, koja je ujedno i šumski rezervat. Nisam uspio pronaći podatak o visini Matogora, no uspon na njega mogao bih po intenzitetu usporediti s usponom do planinarskog doma Risnjak na Medvednici.

TANZANIJSKE USPOMENE

Još prije odlaska u Tanzaniju htio sam nabaviti

neke uspomene na boravak tamo, no nisam htio da to budu samo tipične stvari kao što su figurice afričkih životinja nego i nešto što ću moći koristiti, nešto što će imati praktičnu primjenu. Svidjelo mi se kako izgledaju odijela kod krojača pored kojeg smo često prolazili u gradu pa sam jedan dan došao do njega, pogledao izbor tkanina i pitao ga za cijenu izrade odijela. Zadovoljan cijenom (oko 230 kuna) i izborom tkanina, izabrao sam uzorak koji mi se najviše sviđao i naručio odijelo. Krojač mi je uzeo mjere i rekao mi da dođem na probu za nekoliko dana. Odijelo je bilo gotovo nakon tjedan dana, a ja sam bio oduševljen time kako je ispalo i time što imam nešto iz Tanzanije što mogu nositi i s ponosom reći „Krojeno po mjeri u Tanzaniji!“

Znate sve one uzrečice: „Ako nisi vidio/radio/doživio nešto tijekom svog boravka u određenom mjestu, kao da nisi ni bio tamo“? Ivana i ja smo u šali govorili: „Ako nisi dobio malariju, kao da nisi ni bio u Tanzaniji.“ Iako malarija nije baš bezopasna bolest jer potencijalno može imati smrtnu posljedice te godišnje od nje umire nemali broj ljudi, mi smo je dobili i preboljeli – ja jednom, a Ivana čak dvaput. Otišao sam se testirati na malariju 9.7., dakle nakon dva i pol tjedna provedenih u Tanzaniji (jer je period inkubacije parazita malarije oko 15 dana) i rezultat je bio da imam jednu vrstu parazita u organizmu. Nisam osjećao nikakve simptome i otišao sam se testirati preventivno, iz opreza, pa sam otkrio malariju na vrijeme, odmah kupio lijekove i izliječio se prije nego sam dobio ikakve simptome bolesti. Ivana se otišla testirati dva dana nakon mene i otkrivene su joj dvije vrste parazita, no ni ona nije osjećala nikakve simptome. Popila je iste lijekove kao i ja i činilo se da je izliječena, no nakon sedam dana oboje smo se išli ponovno testirati jer je Ivana počela osjećati blage simptome, a prošlo je i sedam dana od uzimanja zadnje doze lijeka nakon koje treba ponoviti kontrolu. Moj nalaz je bio negativan, a Ivani su otkrivene tri vrste parazita. Iako je odmah počela piti lijekove (puno jače nego prvi put), sljedeći dan joj je bilo dosta loše i tek se nakon par dana mučenja riješila malarije. Od tada smo se oboje svakih deset dana redovito kontrolirali na malariju.

Krajem srpnja bili smo u mjestu Mbinga na svečanosti na kojoj smo vidjeli mnoštvo zanimljivih afričkih plesova i čuli njihovu tradicionalnu glazbu. Ovo je bilo jedno od iskustava kakve sam

MOUNT KILIMANJARO

CONGRATULATIONS
YOU ARE NOW AT

UHURU PEAK TANZANIA. 5895M/19341FT AMSL

• AFRICA'S HIGHEST POINT
• WORLD'S HIGHEST FREE-STANDING MOUNTAIN

• ONE OF WORLD'S LARGEST VOLCANOES
• WORLD HERITAGE AND WONDER OF AFRICA

NA VRHU AFRIKE

se nadao doživjeti u smislu doživljaja afričke kulture. Nakon Mbinge produžili smo u Mbamba Bay, mjesto na obali jezera Malawi koje je, uz rijeku Songwe, prirodna granica između Tanzanije i države Malawi. Jezero Malawi ima sva obilježja nekog omanjeg mora, pa nismo ni imali osjećaj da se kupamo u jezeru. Tamo smo, osim kupanja, probali i nekoliko vrsta piva koje nismo imali prilike probati u Songeji, a ja sam imao priliku i odigrati nekoliko partija biljara s mladićem iz domorodačkog plemena Masai, što mi je bilo još jedno nezaboravno iskustvo.

Nakon jednotjednog posjeta vrtiću u sklopu sirotišta koje je također osnovala i vodi udruga Kolajna ljubavi, spakirali smo se, oprostili od djece, časnih sestara i kuharice, pa krenuli na naše putovanje. Prvo smo išli u glavni grad Tanzanije – Dodomu.

TARANGIRE I NGORONGORO

Dodoma je znatno razvijenija od svih drugih mjesta koja smo vidjeli na jugu Tanzanije; to je pravi grad u kojem se može naći više-manje sve što biste našli i u nekom manjem istočnoeuropskom gradu. Arhitektura izgleda kao mješavina istočnoeuropske i bliskistočne kulture. Zadnju večer našeg boravka domaćini su nas odveli u klub da iskusimo tanzanijski noćni život. Klub je bio iznenađujuće moderno uređen i imao je sve što imaju i europski noćni klubovi. Bio je pun ljudi koji su plesali, i to nam je bilo još jedno nezaboravno iskustvo u kojem smo uživali. Nakon odlaska iz Dodome uputili smo se u Arushu, turističko središte na sjeveru Tanzanije. Iz nje smo prvo išli u Nacionalni park Tarangire, pa sljedeći dan u zaštićeno područje Ngorongoro, i nakon toga na uspon na Kilimanjaro.

18. kolovoza krenuli smo u NP Tarangire. Do nacionalnog parka dovezao nas je vodič Edgar u džipu. Tamo smo išli s još petero ljudi – u grupi s nama bio je mladi Amerikanac Dan, njegova prijateljica Brazilka čije ime nisam upamtio, Francuskinja Ellen i jedan talijanski par. Krajolik je bio čaroban, savana s puno zelenila. Dan je bio prekrasan, bilo je poluoblačno tako da nije bilo prevruće. Vozeći se kroz park vidjeli smo slonove, žirafe, zebre, lavove, majmune, bizone, divlje svinje, antilope i nojeve.

Sljedećeg smo dana otišli u zaštićeno područje Ngorongoro u grupi s istim ljudima kao dan prije. Ngorongoro je vulkanski krater; da bi se došlo u njegovu unutrašnjost treba se popeti do vrha kratera i spustiti s ruba prema unutrašnjosti. Taj dan sam uzeo samo termo majicu dugih rukava, a dan je bio vjetrovit, oblačan i maglovit, pa mi je bilo prilično hladno sve do oko 14 sati, kada se probilo sunce kroz oblake i zagrijalo zrak i mene kada bih mu bio izložen. Tko bi rekao da će mi u „vrućoj Africi“ biti hladno u termo majici dugih rukava... U Ngorongorou smo vidjeli nešto više vrsta životinja nego u Tarangireu: slonove, žirafe, nojeve, zebre, majmune, lavove, vodenkonje, jednog afričkog šakala (čaglja) i jednog nosoroga.

KILIMANJARO – PRVI DAN

Prije polaska iz Moshija kupili smo tablete za visinsku bolest. Stigli smo iz Moshija u Marangu oko 12:30. Prvo smo trebali uzeti svu potrebnu opremu za uspon: alpinističke čizme, Gore-Tex jakne i hlače, flis podjakne i podhlače, Gore-Tex rukavice, gamaše, skijaške maske, duge gaće, termo-čarape i čeonne lampe. Nakon toga smo ručali, fotkali se na ulazu na tzv. Coca-Cola stazu (Marangu Route) i *pole-pole* (polako) krenuli s našim pomoćnim vodičem Godleyzenom na uspon oko 13:40. Hodali smo kroz prašumu, sretali razne životinje i uživali u predivnoj prirodi. Za to vrijeme su nosači i kuhar teglili naše stvari (osim ruksaka s osnovnim osobnim stvarima i vodom), što me nekako grizlo putem jer bih radije bio sam nosio svoj teret. Naš vodič Richard ostao je rješavati papirologiju za uspon, ali nas je prestigao stazom za vodiče i nosače i dočekao nas gore kada smo stigli, oko 16:30. Uspeli smo se na Mandara Hut (2.700 m) u kraćem roku od predviđenih 3–4 sata za 8 km hoda. Mislili smo da idemo sporo i zbilja se nismo žurili pa smo stigli na određite u odličnom stanju i još boljem raspoloženju.

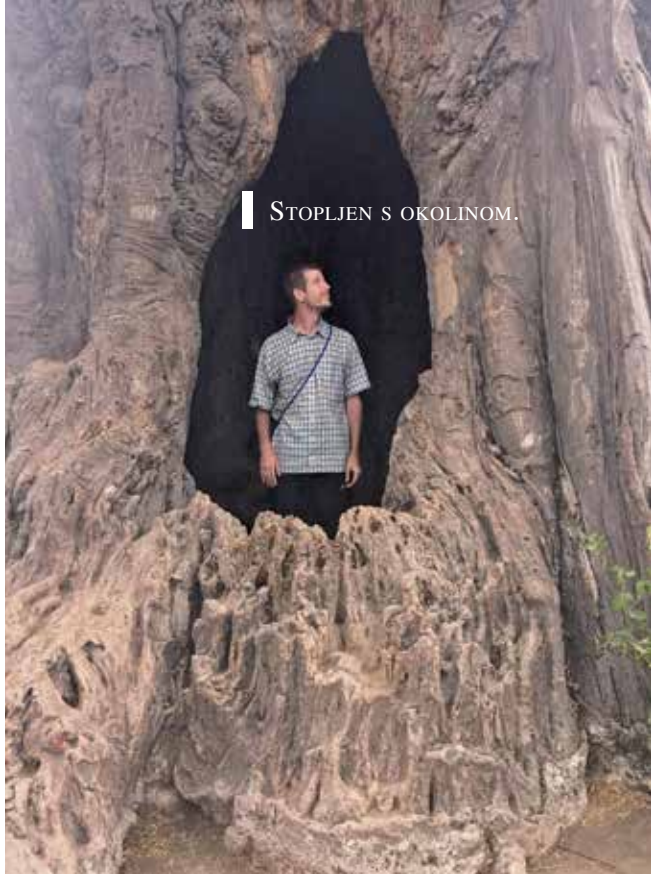
KILIMANJARO – DRUGI DAN

Probudili smo se u 6:50, polako spakirali stvari i u 7:30 otišli na doručak. Nakon doručka imali smo sastanak s Richardom o planu za taj dan, a u 8:30 smo krenuli na stazu s Godleyzenom. Staza je bila duga 11 km, a visinska razlika bila je 1.000 me-

tara. Današnji tempo hoda bio je sporiji nego prvi dan jer su kuhar i nosači krenuli nakon nas, a ručak smo trebali dobiti na odmorištu otprilike na dvije trećine puta, pa je Godleyzen predložio da sporije hodamo zato da ne bismo čekali ručak predugo, gledali druge kako jedu i hladili se. Napravili smo pauzu za ručak oko 12:30, pojeli za 20ak minuta i krenuli dalje. U Horombo Hut (3.720 m) smo stigli u 14:30, smjestili se u kućicu s dvoje mladih Amerikanaca iz New Yorka (Juliette i Alan) i čekali pauzu za čaj do 15:30.

U 16:30 smo krenuli na Zebra Rocks (~4.100 m) udaljen 4.9 km, kako bismo se aklimatizirali na višu nadmorsku visinu (princip koji se naziva još i „climb high, sleep low“). Te su stijene prekrasna kombinacija kalcificirane crne stijene (koja je postala bijela zbog naslaga kalcija) i čiste crne stijene koje izgledom zaista podsjećaju na zebrene šare. Toga smo dana prehodali 20.8 km. Došli smo natrag u Horombo Hut u 17:50 i odmorili do izvrsne večere koja je bila u 18:30, nakon koje smo se uputili na počinak.

STOPLJEN S OKOLINOM.

“VRUĆA AFRIKA”

JEZERO MALAWI

KILIMANJARO – TREĆI DAN

Probudili smo se malo prije 6, spremili za put dalje i otišli na doručak u 7. Polazak je bio dogovoren u 8, ali smo ipak krenuli u 8:30. Razlog kašnjenja bilo je fotkanje s ekipom od 8 članova: glavni vodič tj. voditelj puta Richard, pomoćni vodič Godleyzen koji je stalno bio s nama, kuhar Tosha, pomoćni kuhar, nosač Moses i još 3 nosača. Nakon fotkanja, oni su nam otpjevali i otplesali pjesmu o bijelcima i Kilimanjaru na Kiswahiliju. Hodali smo 5 sati uz pauzu za ručak i stigli u Kibo Hut (4.703 m) u 13:30. Nakon kratkog osvježjenja uz čaj i kokice odmorili smo prije rane večere u 17. Nakon večere odmah smo otišli leći jer je bio plan da u ponoć popijemo čaj i pojedemo kekse, pa nakon toga krenemo s usponom na vrh.

KILIMANJARO – ČETVRTI DAN

Probudili smo se u ponoć, toplo se i višeslojno obukli (na vrhu je temperatura bila oko -18°C),

pojeli kekse i popili čaj, napunili dvije boce vruće vode (jer bi se inače zaledila ili bila prehladna za piće) i krenuli s usponom u 00:45. Ivana i ja smo krenuli s naša dva vodiča, a ostali članovi ekipe ostali su u kampu. Put je bio obasjan mjesecinom, a nebo je bilo vedro i puno zvijezda, uz pokoji komet koji je uljepšao noćnu čaroliju.

Ubrzo nakon što smo se udaljili od kampa dogodilo se i prvo odustajanje – čovjek je ozlijedio nogu i morao se vratiti natrag u kamp. Išli smo vrlo polako da čuvamo snagu za više dijelove gdje ima manje kisika, ali i jer se kroz ovaj komad puta, dugačak 6 km, prelazi visinska razlika od 1.200 m, što znači da je staza vrlo strma. Prelazili smo je cik-cak većim dijelom, a teren je na većini prvog dijela bio sipar (šljunak) po kojem je teško hodati uzbrdo. Otprilike na pola tog puta kroz sipar vidjeli smo kako vuku čovjeka na nosilima po podu, što nas je zgrozilo.

Nakon što smo prošli 5.000 m nadmorske visine Ivana se počela osjećati loše (mučnina zbog visinske

bolesti unatoč tabletama, i borba s nesvjesticom zbog manjka kisika), a onda smo počeli susretati prve ljude koji su odustali od uspona. Kada smo došli do Gilman's Pointa (5.685 m) staza je postala nešto lakša jer smo hodali po čvrstim stijenama i teren je bio položeniji. Isto tako, tada smo počeli hodati uz krater koji je izgledao lijepo po noći, a još ljepše ujutro kada smo se vraćali s vrha. Nakon pola sata došli smo do Stella Pointa (5.756 m) od kojeg nam je trebalo još pola sata do vrha, Uhuru Peaka (5.895 m), a u međuvremenu vidjeli smo još dosta ljudi koji su odustali od uspona. Po dolasku na Stella Point dočekao nas je predivan izlazak sunca. Još samo pola sata hoda do vrha... Iako već iscrpljeni i kratkoga daha zbog rijetkog zraka, čvrstim korakom smo dokoračali do mjesta gdje nas je dočekao natpis „Congratulations; Uhuru Peak; 5895 AMSL“ Vrlo zadovoljni, iako još uvijek nesvjesni svog postignuća, došli smo pred natpis i pričekali svoj red

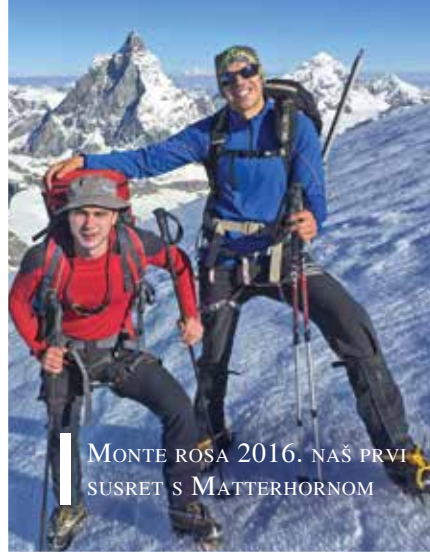
za fotkanje. Nakon 15-ak minuta na vrhu krenuli smo se spuštati do Kibo Huta. Spuštanje prvim dijelom bilo je u redu, a na dijelu gdje je sipar spuštanje je više izgledalo kao skijanje i klizanje po snijegu nego hodanje. Nakon dolaska u Kibo Hut i okrijepe toplim obrokom odmorili smo jedan sat pa se nastavili spuštati 3,5 sata do Horombo Huta, što je bilo iznimno naporno, jer prethodnu noć nismo spavali i sada smo već bili iznimno iscrpljeni. Po dolasku u Horombo Hut rekli smo svojem timu da nam sada ne treba nikakva okrijepe nego samo odmor, pa smo otišli u svoju kućicu i odspavali 7 sati – do večere – nakon čega smo opet otišli spavati.

KILIMANJARO – PETI DAN

Probudili smo se u 7, otišli na doručak u 7:30, spremili se i odvojili svoje stvari od posuđenih, pa krenuli sa spuštanjem u 8:45. Dio puta išli smo stazom kojom inače idu nosači i vodiči, a na

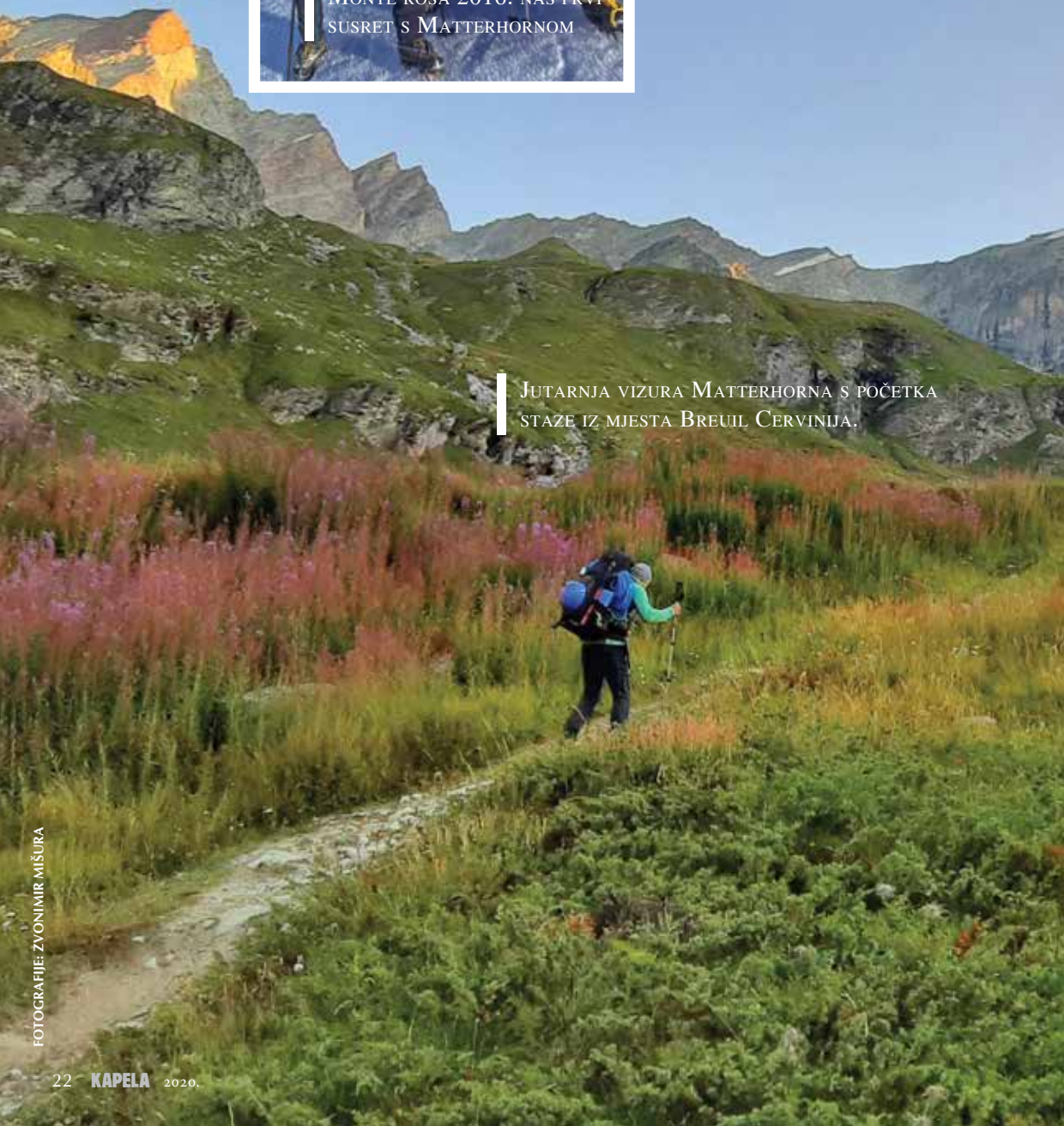
dijelovima kojima smo išli prema gore vidjeli smo i neke nove dijelove krajolika koje pri usponu nismo mogli vidjeti jer je bilo maglovito. Pri spuštanju je bilo potpuno vedro, a sunce je nemilosrdno pržilo planinare koji su bili preiscrpljeni da se sjete namazati kremom za sunčanje prije kretanja na stazu, što nam je zaradilo blage opekline po vratu i licu (a meni i po rukama jer sam hodao u majici kratkih rukava). Došli smo u Mandara Hut za otprilike 3 sata i tamo se nismo zadržavali nego smo produžili do Marangu Gatea, do kojeg smo stigli nakon otprilike 2 sata, i potpisali check-out oko 14:00 sati. Dobili smo *matokeo* (svjedodžbu) da smo se popeli na vrh najviše planine u Africi i najviše samostojeće planine na svijetu, kupili si majicu za uspomenu, podijelili napojnice našoj ekipi, dobili pljesak jer su bili zadovoljni iznosom, oprostili se od njih i zaputili prema smještaju kod organizatora našeg safarija i uspona na Kilimanjaro, u gradiću Marangu u podnožju planine, po kojem je ruta kojom smo se popeli na Kilimanjaro dobila ime.

Nakon što smo se smjestili kod našeg organizatora uspona prvo smo se dobro odmorili, pa jeli s njegovom obitelji. Tijekom našeg dvodnevnog boravka kod njega iskoristili smo priliku obići Marangu. Bili smo zadivljeni ljepotom tog mjesta koja je bujalo zelenilom. Marangu izgleda kao da je smješten u šumi, ili stopljen sa šumom, jer su pojedine kuće i kvartovi građeni tako da između kuća raste visoko drveće. Osim drveća, šetnjom ulicama tog mjesta nailazili smo na plantaže kave, palme, raskošno cvijeće koje raste na sjenicama kraj kuća i na ogradama od živice, a vrhunac svega bio je vodopad koji se nalazi na samom rubu mjesta, gdje počinje prava prašuma. Ako sam ikada imao osjećaj da se nalazim u neka-kvoj čudesnoj i čarobnoj zemlji (kao Shangri-La iz romana *Izgnubljeni horizont* Jamesa Hiltona), onda je to bilo u Marangu. Naš dvodnevni boravak u tom mjestu bio je predivan način da svoj boravak u Tanzaniji privedemo kraju. Trećeg dana smo rano ustali, pozdravili se s domaćinima i krenuli na autobus koji, kao i inače u Tanzaniji, kreće u 6 sati ujutro. Po dolasku u Dar es Salaam nismo imali puno vremena i odmah smo otišli u zračnu luku i pripremili se za putovanje natrag u Hrvatsku. Vratili smo se puni dojmova, bogatiji za jedno predivno iskustvo koje bih poželio svakome.

MONTE ROSA 2016. NAŠ PRVI
SUSRET S MATTERHORNOM

JUTARNJA VIZURA MATTERHORN
S POČETKA
STAZE IZ MJESTA BREUIL CERVINJA.

NAŠ USPON NA MATTERHORN

— Zvonimir Mišura —

Monte Cervino ili Matterhorn je planina u planinskom lancu Alpa, na granici između Švicarske i Italije, visine 4.478 metara. Matterhorn je posljednji od viših vrhova Alpa koji je osvojen, a prva ga je 13. srpnja 1865. osvojila ekspedicija koju je vodio Edward Whymper.

Tom su prilikom pri silasku smrtno stradala četiri člana ekspedicije. Whymperu je osvojiti Matterhorn pošlo za rukom tek iz osmog pokušaja preko grebena Hörnli koji se nalazi iznad Zermatta. Istog dana Jean-Antoine Carrel s još šestoricom talijanskih vodiča započinje svoj uspon sa talijanske strane, najdužim i ujedno najrazvedenijim Lavljim grebenom (Cresta del Leone). Whymper je bio brži i prvi osvojio Matterhorn, dok ih je talijanska ekspedicija mogla samo promatrati 400 m niže te odlučila odustati. Samo dva dana nakon odustajanja Jean-Antoine Carrel se vraća na Lavlji greben i uspijeva ga svladati 16. srpnja 1865.

RODILA SE IDEJA

Kao zadnju pripremu za ekspediciju na vrh Kazbek u Gruziji, HPD "Kapela" je od 21. do 26. lipnja 2016. organizirala izlet na masiv Monte Rose. To je ujedno bio i moj prvi višednevni izlet u visokim Alpama (preko 4.000 m). Treći dan izleta popeli smo se na Breithorn, 4.164 m visok vrh koji se nalazi tik do Klein Matterhorna, do kojeg vozi i žičara. Tada sam prvi put, kao na dlanu, ugledao Matterhorn uživo. Tu sam pun entuzijazma izjavio da bismo se trebali i tamo popeti, ali iskusniji kolege su mi rekli da moram još puno žganaca pojesti prije nego što se uhvatim u koštac s takvom zvijeri.

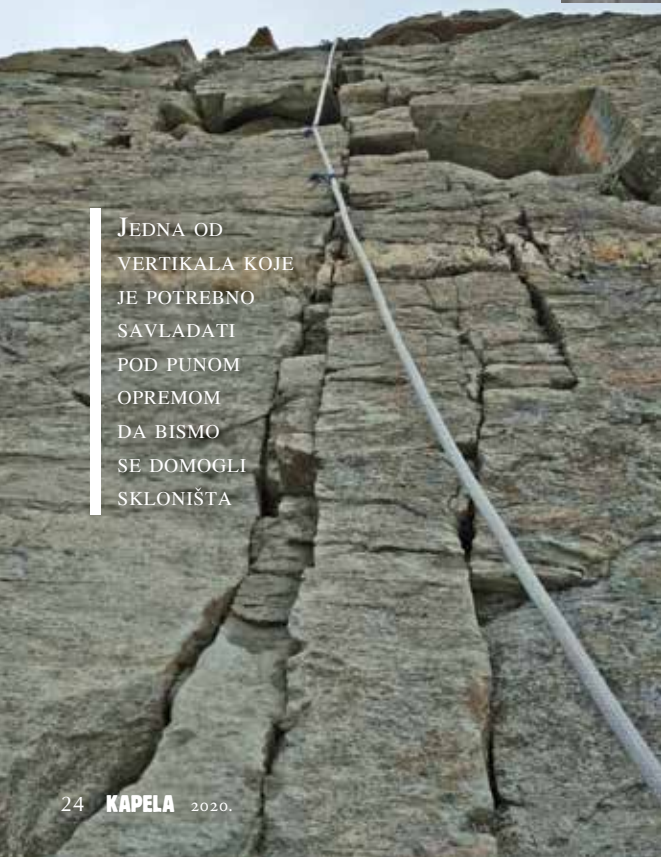
CARREL. ZA 1.700 M USPONA
TREBALO NAM JE NEŠTO VIŠE
OD 7 SATI.

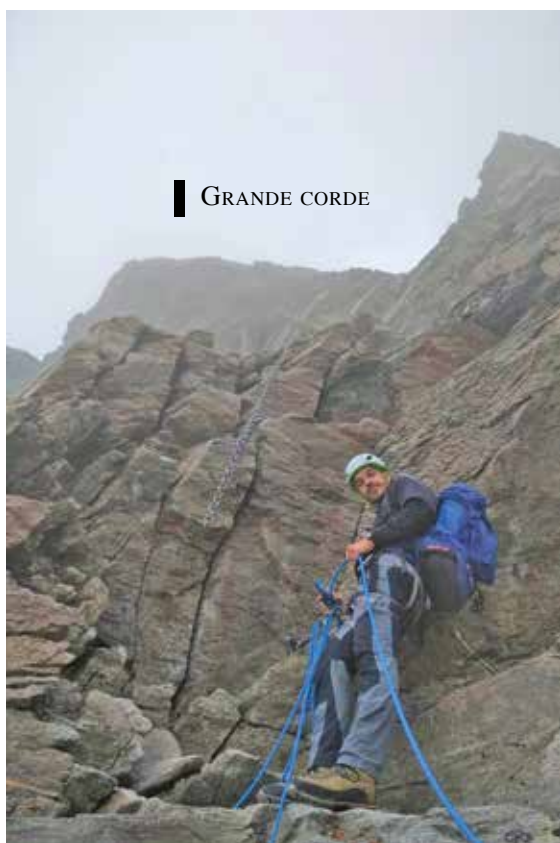
NAKON 7 SATI
SPUŠTANJA S
VRHA NAZAD
NA SKLONIŠTU
CARREL.

JEDNA OD
VERTIKALA KOJE
JE POTREBNO
SAVLADATI
POD PUNOM
OPREMOM
DA BISMO
SE DOMOGLI
SKLONIŠTA

GRANDE CORDE

Sljedeće sam godine na repertoaru imao izletić u Ameriku s budućom gospođom, pa je Matterhorn ostao samo jedan od mogućih dalekih vrhova.

DUGE PRIPREME

Početakom 2018., u dogovoru s Vjekom i Kikijem krećemo u pripreme. Sve je započelo zimskim izletima na Storžić i Tolminski kuk, a uslijedili su zimski KPP, super-ferata na Hoher Dachstein (u zimskim uvjetima), jednodnevni uspon na Triglav čez Plemenice i šećer na kraju: Grossglockner. Nakon svih tih intenzivnih priprema, Vjeko i ja smo fizički bili spremni, dok se Kiki ozlijedio prije Grossglocknera, pa je morao odustat. Tijekom dugog istraživanja kojom rutom ići na Matterhorn, bilo je dosta parametara koje je trebalo uzeti u obzir. Dok je s aspekta težine uspona Hörnli greben najlakši, Lavlji greben je puno dulji i tehnički zahtjevniji. Prilaz na Hörnli je iz Zermatta, koji se nalazi na deset sati vožnje od Zagreba, dok je prilaz na Lavlji greben iz Breuil-Cervinia nešto bliži: 9 sati od Zagreba. Kod odabira su na kraju bitan faktor bili troškovi cijelog pothvata jer je Švicarska puno skuplja od Italije. Dodatan trošak je spavanje u domu Hörnlihut za 150 CHF ili 135 €, a da stvar bude bolja kretanje s tog doma izgleda kao neka utrka, prvo kreću vodiči pa tek nakon njih obični smrtnici... Odluka je pala da idemo na Cresta del Leone.

PRVI POKUŠAJ

Iz Zagreba smo krenuli u četvrtak, 9. kolovoza 2018., a u Breuil Cerviniju smo stigli iza 22 sata. Usred mrkle noći bilo se teško snaći na nepoznatom teritoriju, ali logika nam je nalagala da probamo parkirati auto na što većoj nadmorskoj visini, u mjestošću koje je već dobro utonulo u san. Nabasali smo na neki makadam koji vodi do skijaške staze, idealno mjesto za parking. Prvu smo noć prespavali u šatoru koji smo podigli pored auta na nadmorskoj visini od oko 2.100 m, no nismo spavali dugo jer smo krenuli već oko pet ujutro. Prvi dan se penjemo od auta do skloništa Jean-Antoine Carrel koje se nalazi na 3.830 m. Za nešto manje od 3 sata stigli smo do skloništa Duca degli Abruzzi na 2.800m, ovdje radimo pauzu od oko sat vremena, kako bismo odradili završne pripreme, hranjenje, wc i, naravno, odmor. Na sklonište Carrel stižemo oko 13:30, uspeli smo se 1.700 m za nepunih 9 sati. Situacija na skloništu nije bajna – ima puno ljudi jer zadnja tri dana nitko nije uspio stići na vrh zbog lošeg vremena. Kišica koja nam je padala po šatoru prije dva dana na vrhu je bila snijeg, a rezultat toga je svježi snježni pokrivač od 20ak cm.

Malo odmaramo i onda u drugom dijelu dana idemo odraditi aklimatizaciju i probati zapamtiti

što više staze za jutarnji uspon koji kreće po mraku, a staza nije označena, pa treba dobro gledati gdje su osiguranja, ako ih uopće i ima. Odradili smo dodatna dva i pol sata aklimatizacijskog uspona i popeli se dodatnih 200 m do mjesta Grande Corde – ukupno 15 sati u gojzericama sasvim dovoljno za prvi dan. U subotu, 11. kolovoza u 2 ujutro buđenje, hranjenje, pakiranje i u 4 smo ispred skloništa. Odmah iza skloništa je stijena od nekih 15 m vertikale ispred koje smo pola sata čekali da se trojica Slovaka uspješno podignu kako bismo mi mogli krenuti poslije njih. Noć je bila vedra, bez tračka oblaka, lagano pro hladna, ali bez jakog vjetera. U 4:30 krećemo i od te prve vertikale cijelo se vrijeme odvija svojevrsna utrka s ostalim navezima, svatko grabi svojom stazom, jer nema pravog puta. Sva sreća pa smo dan ranije prošli ovaj put jer bismo se inače definitivno izgubili među gromadama kamenja koje podsjećaju na usnule divove u mraku. Kada pogledam prema vrhu, vidim hrpu čeonih lampi koje su jako visoko, kad su samo ti morali krenuti da su već tako daleko dogurali. Svakakve misli ti prolaze kroz glavu, ali ubrzo se razdanjuje, pa sve ponovo dobije svoj smisao, a naš navez polako, ali sigurno napreduje. Nakon dva sata uspona oko 6:30 sati dolazimo do Grande Corde, to je debeli lanac koji služi za osiguranje na najdužoj vertikali od nekih 18 m. Nakon toga nam slijedi hrbat, zastrašujuće mjesto koje krase vertikalna provalija s desne strane, a malo polegnutija, izrazito duga provalija sa lijeve strane.

PROBLEMI I ODUSTAJANJE

Gore se drastično mijenjaju uvjeti, puše jak vjetar i ima hrpa novog snijega. Hladan vjetar nas šiba dok pokušavamo staviti dereze, jednom članu naveza koji se parkirao kraj nas na uskoj polici i pokušavao isto, dereza sklizne niz strmu padinu i u tili čas više nema. Malo vijećaju te on pokušava dalje s jednom derezom, ali nakon nekog vremena shvaća da ne može dalje i odustaju. Mi ovaj dio svladavamo jako teško i sporo, iz više razloga. Imamo tanko užice koje je dosta dugo, kad jedan ode malo van vidokruga, ne čujemo se od jakog vjetera koji tutnji i zavija. Nemamo zimske gojzerice jer smo procijenili da su preteške i da nam neće trebati, imamo poluautomatske dereze koje se montiraju na prednju kapu gojze-

rica, pa nam malo stišću prste koji su već dobrano promrzli od jakog vjetera i niske temperature. Tako malo pomalo, nakon pet i pol sati uspona u 9:40 dolazimo na Pic Tyndall, zapadno rame na 4.241 m, samo 200 m ispod vrha. Ispred nas je na vertikali kritična masa od cca. 35 ljudi koja se nakupila zadnjih dana lošeg vremena i sada pokušava izaći na vrh. To nam je sigurnih tri sata uspona uz čekanje na pojedinim dijelovima. Odluka pada da nećemo riskirati još jedan dan na skloništu i spuštanje s vrha poslije podneva. Za ovu odluku ima hrpa razloga koje smo Vjeko i ja jako dobro iz analizirali prije uspona.

SEDLO ISPOD SKLONIŠTA
CARREL, DO OVOG MJESTA
SE PENJE BEZ OSIGURANJA

PRIPREME SLJEDEĆE GODINE

Početak 2019., točnije krajem siječnja i dobar dio veljače Vjeko i ja s boljim polovicama, Zrinkom i Ivanom, obilazimo Vijetnam i Kambodžu, tako da su pripreme za Matterhorn malo kasnile i kreću sa zimskim usponom na Zavižan u ožujku. Nastavljamo s usponima u Sloveniji u lipnju, Grintovec, Planjava i Brana, nakon toga dva dana u srpnju penjemo Škraticu i Triglav, opet čez Plemenice i početkom kolovoza idemo na feratu na Cjajnik. Za kraj priprema

ostavili smo Grossglockner via Stüdlgrat, ali nas loše vrijeme ne pušta i moramo ići na svoj drugi pokušaj osvajanja Matterhorna bez odrađene visinske pripreme, iako se preporuča tjedan ili dva prije uspona prijeći magičnu granicu od 3.500 m, kako bi uspon na 4.500m bio bezbolniji.

DRUGI POKUŠAJ

Zadnji slobodni vikend u kolovozu određen je za ponovni pokušaj osvajanja naše mistične planine. Taktika je ista kao i prošle godine: Krećemo iz

PENJANJE U OBLACIMA

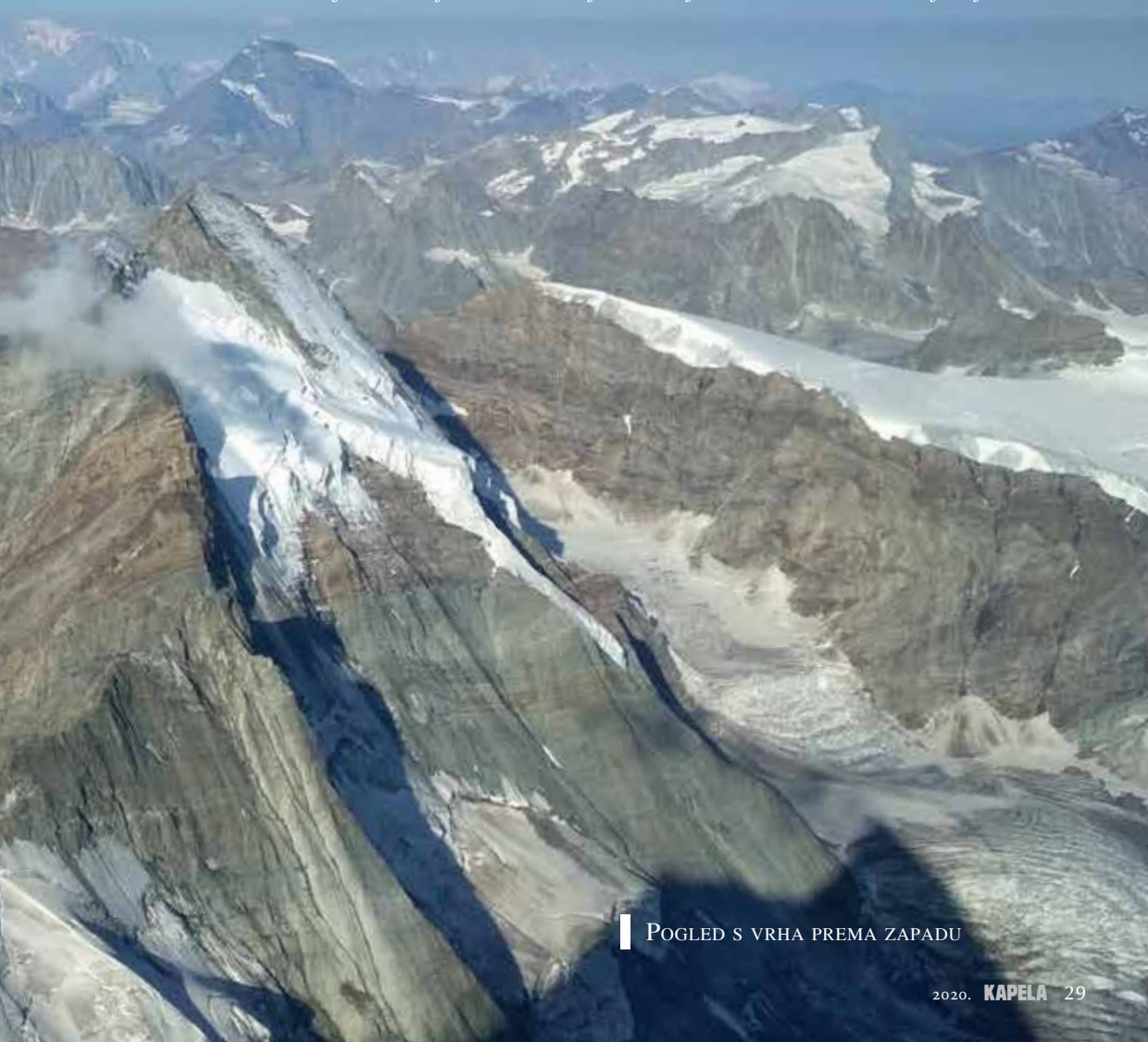
Zagreba u četvrtak, 29. kolovoza u 14 sati. Nakon mukotrpne devetosatne vožnje dolazimo do mjesta Breuil Cervinije malo poslije 22 sata i parkiramo na identičnom mjestu, slijedi spremanje šatora i spavanje. Ovog puta smo malo duže spavali, ustali u šest te do sedam već bili na stazi. Za nešto manje od dva sata, oko 8:45 smo na skloništu Duca degli Abruzzi, prolaz nam je bolji nego prošle godine. Opet radimo pauzu od sat vremena i malo prije 10 krećemo dalje. Vrlo dobro odmoreni kao da letimo kroz prvi dio puta. Odmah iza zgrade doma vidimo veliki plakat na kojem piše „Warning Capanna Carell – booking obligation (limited number of beds)“, s naznačenom e-mail adresom i brojem telefona lokalne stanice vodiča. Tako su odlučili riješiti problem prenapučenosti skloništa kojem smo zorno svjedočili prošle godine, a ujedno i re-

gulirati plaćanje spavanja. Kad smo stigli na sklonište prošle godine, nitko nas ništa nije pitao za plaćanje spavanja, samo smo vidjeli sandučić na zidu kraj kojeg je stajala poruka, vodiči plaćaju 10 €, dok ostali smrtnici moraju ostaviti duplo. Nakon kratkog vijećanja odlučujemo ne zvati jer uvijek postoji varijanta da nas uvjere da nema mjesta i da probamo sljedeći dan, a to jednostavno nije bila opcija. Odlučujemo se na rizik, jer ako nema mjesta za spavanje postoji mogućnost da ćemo bivakirati ispred skloništa, ali kako nas je prošle godine gore bilo oko 70 čisto sumnjam da nas neće pustiti unutra.

Krećemo dalje jako dobrim tempom, izgleda da nam je ovaj duži odmor ujutro donio dosta poleta, na sedlu prije početka vertikale podno skloništa susrećemo dva naveza koji se vraćaju sa skloni-

šta. Kažu da su krenuli jutros u dva sata na vrh te da im je trebalo četiri sata od skloništa do vrha i isto toliko nazad. Odlično vrijeme, ali objašnjavaju da su uvjeti bili idealni, bez snijega i vjetera te da je bilo relativno sunčano sa mjestimičnom naoblakom. Možemo se samo nadati istome za naš sutrašnji uspon, ali danas još imamo puno toga za odraditi. U 14:10 dolazimo na sklonište Carrel. Za 1.700 m uspona trebalo nam je nešto više od 7 sati, što je vrlo dobro prolazno vrijeme.

Na skloništu nas dočekuje prpošni Talijančić i pita nas za rezervacije, pretpostavljam da je on danas dežuran. Objasnjavam mu da nemamo rezervaciju i pitam ga postoji li mogućnost da nas negdje ubaci. Kaže da ne zna, ali da će vidjeti. Nakon par minuta objašnjava da će nas staviti na gornje ležaje jer su donji već svi zauzeti, ali da je cijena sada

50 € umjesto uobičajene koja je 30 €. Objašnjavam mu da nemam toliko eura kod sebe, zajedno smo skupili 60 € i dogovaramo da ću mu pola uplatiti sada, a ostalih 50 € dan nakon silaska, a on će uzeti moju osobnu kao osiguranje. Vrijeme se jako kvari i navlače se gusti oblaci iz kojih lagano počinje sniježiti, temperatura pada. Mi moramo odraditi i aklimatizaciju, popeti se bar još nekih 100 do 200 m iznad skloništa kako bismo smanjili utjecaj visine i bolje zaspali. Mene već počinju stiskati simptomi visinske bolesti i nekako mi se ne da dalje, od umora i lošeg vremena najradije bih se samo negdje sklupčao i zaspao. Oko 17 sati odlučujemo da ipak idemo dalje, penjemo se do Grande Corde, ali glavobolja i malaksalost mi ne daju da se popnem po debelom lancu da vidim situaciju koja nas čeka na hrptu, pa Vjeko provjerava sam. Hitno se spuštamo i oko 20 sati smo već u krevetu, koji je tik do krova i nema baš dostatnu duljinu. Jako me udaraju simptomi visinske, ali pokušavam zaspati jer je odmor krajnje neophodan za sutrašnji cilj.

USPJEH

Dižemo se u dva sata ujutro, jedemo, a nakon klope pokušavam odraditi wc (to je posebna priča) i nekako se otarasiti glavobolje koja je znatno slabija, ali je još prisutna. U tri sata smo spremni i krećemo, noć je prekrasna, vedra s puno zvijezda. Čim sam izašao iz skloništa na svježem zraku simptom visinske bolesti kao da su nestali, lako odradujemo početne vertikale i zeznute dijelove koje sada već jako dobro poznajemo. Nakon Grande Corde izlazimo na hrbat i, kako nema snijega, jako dobro napredujemo. Na Pic Tyndall izlazimo oko 6:30, taman kad se lijepo razdanilo. Za isti put prošle godine trebalo nam je gotovo dva puta više vremena. Sada treba nastaviti dalje u ne-

poznato, odavde nam je sve novo.

Nakon zapadnog ramena slijedi sedlo na koje se treba spustiti, dosta je izloženo. Tu se stvara mala gužva, nakon toga je sipar na kojem nas navezi s većinom plaćenim vodičima i njihovim klijentima lagano prelaze. Poslije sipara malo se gubimo, ali na kraju pronalazimo pravi put do ljestvi koje su stavljene na najteži, prevjesni detalj na putu. To sve smo jako dobro odradili i sada mi prelazimo par naveza i nakon duge vertikale izlazimo na zapadno rame podno vrha i preko njega prelazimo na sam vrh. U 8:30 smo na vrhu, još uvijek nevjerica, mali odmor, hranjenje, par fotki i začas pola sata prođe dok se nisam ni okrenuo. Stavljamo dereze jer je vrh prekriven ledom, a da bismo došli do križa trebamo prijeći preko vrha i malo se spustiti jer su ga montirali na najnižu točku između Talijanskog i Švicarskog vrha. Nakon slikanja odluka pada da ne idemo na Švicarski vrh jer bi nam to oduzelo dodatnih sat vremena, što će se kasnije pokazati dobrom odlukom.

Kako to uvijek biva, spust s vrha je najteži dio svake ekspedicije i na njemu se događa najviše problema i pogrešaka. To je bio slučaj i na ovome spustu, bili smo umorni te nismo ima-

li sreće s vremenom, pa nam je za spust do skloništa trebalo punih sedam sati, na skloništu smo tek u 16:00. Vidno izmoreni, pokisli i gladni moramo odlučiti ostajemo li na skloništu ili idemo u dolinu. Na kraju pada dogovor da ipak idemo dolje, radimo pauzu od dva sata i u 18:00 krećemo dolje. Vrijeme se nakon sat vremena naglo mijenja i počinje padati susnježica te nam je umjesto planirana tri sata spusta trebalo nešto manje od pet sati do doma Duca degli Abruzzi koji je na 2.800 m – jedva 1.000m razlike. Ovaj dan koji je trajao od 1:00 do 23:00 je bio jedan od najtežih napora u mom životu. Ostajemo na domu

i uzimamo spavanje sa doručkom za 50 € po glavi, najbolje potrošen novac u mome životu. Soba ima kupaonicu sa tušem, sav jadan, mokar i promrzao ostajem dobrih 20 minuta pod tušem. Nakon toga sam u krevetu sa laganom hunjavicom i sljedeća scena koje se sjećam je buđenje. Jutro je osvanulo sunčano bez ijednog oblaka, doručak je bio slastan i obilan. Ostalo nam se spustiti samo nešto više od sat vremena do auta, kupiti suvenire i pokupiti moju osobnu u vodičkoj stanici. U nedjelju u podne smo gotovi sa svime i krećemo doma za Zagreb, sutra treba natrag u zbilju i na posao...

I ZLAZAK NA VRH, OVU SLIKU SAM U GLAVI
NOSIO VIŠE 3 GODINE, NAPOKON SMO USPJELI

JELOVURA

PRVI ORGANIZIRANI PLANINARSKI IZLET

— Mladen Megyery —

Srijeda je. Sjedim za stolom u našem društvu i čekam sastanak. Nasuprot mene je Hrvoje. Odjednom me upita: – Ideš li s nama na Jelovuru?

Pogledam ga, pa odgovorim:

– Misliš na Jelovu Ruju?

Jedini je to pojam koji mi je trenutno pao na pamet. Bivša je to lugarnica (sklonište) u južnom Velebitu, do koje smo, prije mnogo godina, dugo hodali i gdje smo trebali noćiti, a naišli smo na zaključana vrata, pa mi ti „jelovi...“ pojmovi nisu baš najbolje legli.

– Ma neee...! – odgovori Hrvoje.

– To ti je jedan vrh u Ličkom Sredogorju u blizini Gračaca u prostoru između Velebita, Kapele i Ličke Plješivice.

Znao sam da se tu krije nešto posebno, nešto što on nije slučajno odabrao kao cilj našeg sljedećeg izleta. Vrlo brzo sam pristao, a brzo je došla i posljednja nedjelja u kolovozu.

Već smo u autobusu koji kreće iz Pierottijeve. Mješano društvo iz HPD-a “Željezničar” i “Kapele” veselo čavrljajući vozi se starom cestom preko Plitvica do Gračaca. Tamo skrećemo desno na cestu prema Gospiću i vozimo se desetak kilometara

do Štikade do zaseoka Žutići – prije mosta preko Ričice i nastavljamo busom užom asfaltnom cestom još koji kilometar do početka našeg uspona na zagonetnu Jelovuru. Izlazimo iz busa i odjednom nas zapljusne rapsodija svekolikih mirisa raznolikog bilja i dakako svjež zrak, kojeg smo toliko željni.

Krećemo lagano razvučeni u koloni uz lagani uspon kolotrazima širokog puta. Vidi se, koliko god se rijetko kreće ovim putevima, da je ovdje donedavno postojao život. Da smo u netaknutom kraju svjedoči nekoliko srna i lanadi iz obližnjeg šumarka, koje su protrčali uplašeni, nenaviknuti na ovoliko posjetitelja. Nakon pola sata osvrćem se unatrag i otvara se pogled prema Gračačkom i Štikadskom jezeru, koja čine akumulaciju za reverzibilnu elektranu RHE Velebit u Muškocima. U pozadini dominira Crnopac, vrijedna vizura, koju bilježim fotoaparatom.

Putem nailazimo na mnoštvo biljaka, cvijeća. Kako je kraj kolovoza mnoge vrste su ocvale, ali ipak u mnoštvu se zapaža primorski ćubar ili primorski vrisak (Satureja montana) – biljka jastučastih niskih polugrmova bijelih cvjetova koja se od davnina koristi kao začim jela i konzervans mesa.

UŽITAK KORAČANJA S POGLEDOM NA VELEBIT

Povremeno se javljaju i cvjetni polugrmovi planinskog ćubra ili vriska (*Satureja subspicata*) koji se na oko razlikuju od primorskog jedino ljubičastom bojom cvjetova. Područje Ličkog sredogorja je vrlo specifično zbog svoje bogate vegetacije s više od 1000 biljnih vrsta, što je rezultat specifične fenske klime s elementima južnih utjecaja.

Nakon nešto više od sat i pol hoda izbijamo na zaravan s livadama visoke trave u bivši zaselak Ogradice s nekoliko ruševnih i napuštenih kuća i jednom lijepo obnovljenom kamenom kućom i cisternom pored nje. Nastavljajući livadama dolazimo do blagog prijevoja između oblog vrha (sredogorski) Čelavac 1061 m s lijeva i našeg cilja Jelovure 1178 m s desna, a koji još ne vidimo. Iako cijelim putem nema markacije ili nekih oznaka, orijentacija nije teška, ali bilo je potrebno pogoditi smjer završnog uspona na Jelovuru. Ispriječile su se stijene i tražimo najpovoljniji prilaz kroz šumu. Kako je dosta strmo, služimo se rukama i nogama, kako tko može i napokon za pola sata izbijamo na vrh.

A na vrhu se otvara pogled na sve strane. Iako vrijeme ne pogoduje idealnoj vidljivosti, nad-

mećemo se u prepoznavanju vrhova kompletnog Velebita, pa Male Kapele, Ličke Plješivice... Na vrhu je zaravan i ubrzo smo zasjeli i raširili se otvarajući ruksake sa zasluženim ručkom. Začas je prošlo sat vremena na ovom neobičnom vrhu, ostali bismo mi još, ali grmljavina nas je podsjetila da je došlo vrijeme povratka. Ne bi bilo zgodno da nas iznenadni pljusak zatekne na strmini, kojom se moramo spustiti natrag do livada.

Začas su Luka i Luka, naše mlađe snage, postavili alpinističko uže na najkritičnijem djelu spusta, kako bi se manje hrabri lakše spustili. Svaka čast. Sve prolazi u redu, a i nebo više ne prijeti. Prolazimo pored Čelavca i lagano se spuštamo veselo čavrljajući.

Na kraju, autobusom se vraćamo prema Gračacu u restoran „Zvonimir“, gdje kapelaši već tradicionalno navraćaju više od dvadeset godina. Osoblje restorana se malo uzmuvalo najezdom četrdesetak planinara, ali to nas nije ni malo zbunilo. Veselo smo nazdravljali, zadovoljni da smo bili sudionici prvog organiziranog izleta nekog planinarskog društva na Jelovuru ili Vrh Jelovi ili Vrh Pešin (na starijim kartama).

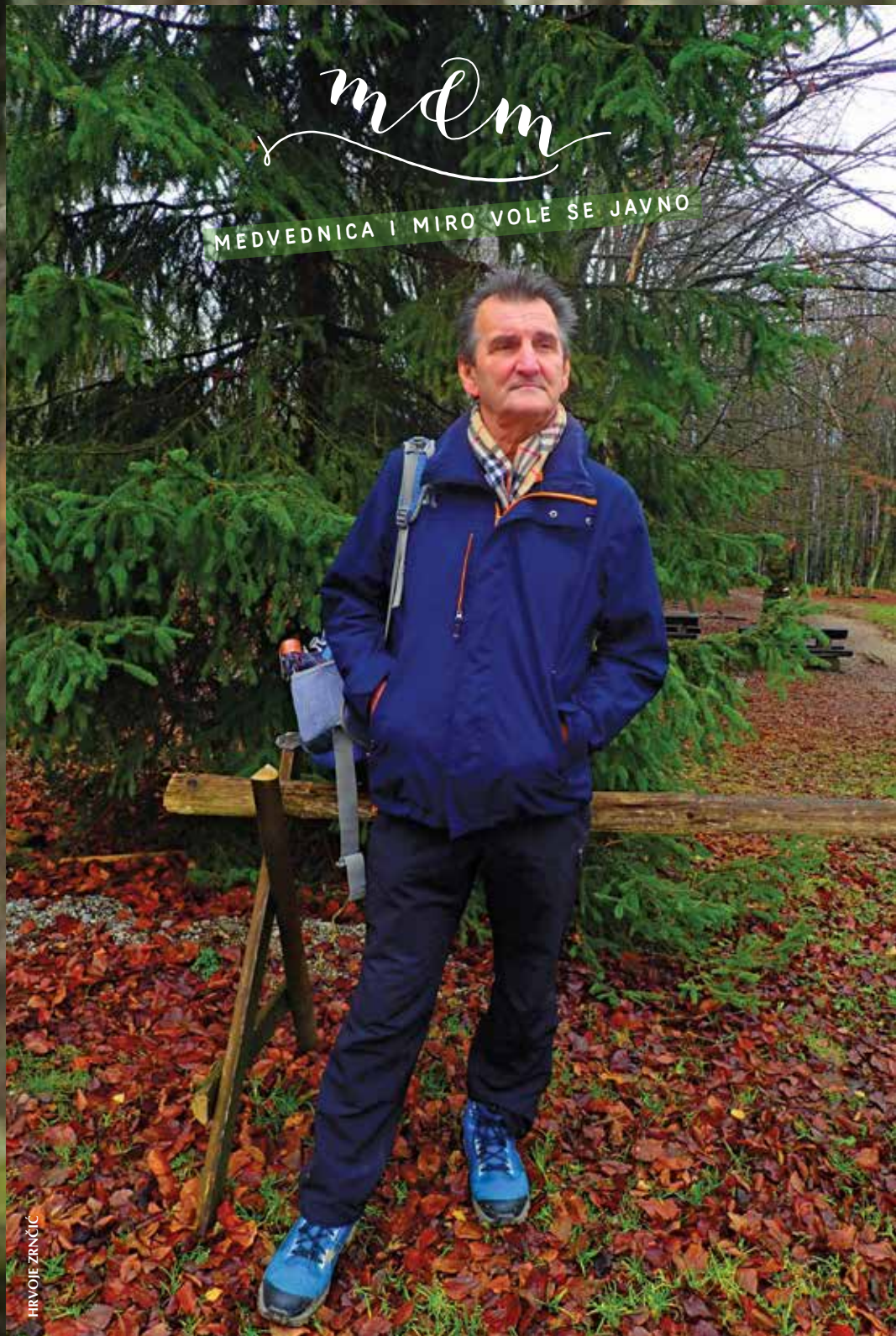

Nova pustolovina počinje

NAKON SPAŠAVANJA NA MORU
OPISANOG U JEDNOM OD PROŠLIH
BROJEVA, KRENE NAŠ CAF U
LJETNU ALPINISTIČKU ŠKOLU,
A TAMO UPOZNA MARIJU. PAR
MJESECI KASNIJE DJEVOJČE
SE OVO U KVART MU DOSELI, A
SUSJED MARKO REČE JOJ TADA:
„E, SUSEDA, OČEŠ DA TI POKAŽEM
DI SU NAJBOLJI KOLAČI U
KVARTU?“ OSTALO JE POVIJEST, A
ISPISANA JE 6. KOLOVOZA 2019.,
VJENČANJEM PROSLAVLJENIM
NA BIJELIM STIJENAMA. SRETNO
MLADENCI!

mdm

MEDVEDNICA I MIRO VOLE SE JAVNO

HRVOJE ZRNČIĆ

LJETO, SUNCE I EFEKT STAKLENIKA UČINILI SU SVOJE. SVI SU SE LJUDI POVUKLI U SVOJE KLIMATIZIRANE ILI NA NEKI DRUGI NAČIN HLAĐENE STANOVE ILI RADNE PROSTORE, SAMO SU MALOBROJNI PROLAZNICI SPORO HODALI ISKLJUČIVO SJENOVITOM STRANOM ULICE. TAKVOGA VRELOG POPODNEVA, JEDNE VRELE SRPANJSKE SRIJEDE, GODINE GOSPODNE 2017. U NAŠE SE PLANINARSKO DRUŠTVO UČLANIO MIROSLAV KOVAČIĆ ZVANI MIREK, A DA TO NITKO NIJE NI PRIMIJETIO OSIM NJEGA SAMOG I BLAGAJNICE KOJA GA JE UČLANILA.

Skromno i tiho krenuo je i na izlete koje je dijelio na izlete na Medvednicu i na ostale izlete, a ostale izlete dijelio je na izlete sa svojim društvom Kapela i na svoje samostalne izlete, odnosno na izlete koji nisu u organizaciji društva Kapela. U ove zamalo dvije i pol godine ili preciznije u 842 dana provedena u našem društvu, bio je na 396 (trista devedeset i šest) izleta na Medvednicu i 45 ostalih izleta, odnosno na dvadeset i četiri izleta u organizaciji Kapele i dvadeset jedan izlet koji nije organizirala Kapela.

Zapravo, sve je krenulo znatno ranije. Nakon kruha sa sedam kora skrasio se u Mikulićima u Zagrebu. Ali avaj, njegove životne Seile i Haribde nisu ga snašle na moru kao što to obično biva s pomorcima, već u Zagrebu, u mjestu u kojem se skrasio i smirio. Nakon prve tragedije i prve velike nevolje preporučeno mu je što više hodati, po mogućnosti u divljini, ne na asfaltu. I tako je krenuo iz Mikulića, a gdje drugdje nego na Medvednicu! Uspio je pobuditi interes svoje životne družice da mu čini društvo u redovitim šetnjama Medvednicom. Terapija je vremenom prerasla u užitak jednome i drugome.

Jednoga dana Mirek je ostao sam. Otišao je ponovno na Medvednicu. Na neki svoj način ostao joj je vjeran. Osjetio je ponovno užitak i ne samo užitak, već ovaj put i strast. Počeo je obilaziti sve njene pute, one službene, a njih nije ni tako malo. Do kraja ljeta 2013. već je obišao sve službene staze na Medvednici: 59 staza koje su svojom cijelom duljinom u Parku prirode Medvednica, dvije staze koje se dijelom protežu Parkom prirode i 11 staza na Medvednici koje nisu u Parku prirode – ukupno 72 staze.

Kad zbroji sve skupa, od prvog posjeta Medvednici 9. listopada 2010. do danas, odnosno u ukupno 3337 dana života posjetio je Medvednicu 1617 (tisuću šest stotina i sedamnaest) puta. To je zato jer je strast prerasla u ljubav. Jednostavno se osjeti kako se Medvednica i Mirek vole javno.

Tamo gdje vječno

“SOBA” S POGLEDOM

sunce sja, tamo je

Već duži niz godina nas nekolicina entuzijasta planira otići u Makedoniju, ali ne na način da spavamo svaku noć u hotelu ili apartmanu i svakodnevno odlazimo na novi vrh, već avanturističkim načinom u obliku višednevne ture. 2019. bila je godina kada smo planirano sproveli u djelo.

— Luka Molvarec —

Navrat nanos Vjekica slaže plan i iznosi ga interesentima na sastanku održanom tri tjedna prije polaska. Opis plana puta sažet, pitanja u glavi na tisuće, Vjeko štur na odgovorima. Mislim si „ovo bu dobar izlet – spontano i nikako drugačije“. To volim, to me privlači. Za tjedan dana organiziramo još jedan sastanak da dogovorimo detalje – na koju planinu uopće idemo. Nas par koji smo ostali zainteresirani, tj. oni kojima spavanje u šatoru i tegljenje istog nije muka, saznajemo da se ide na Šar planinu i Golemi Korab. Dva dana prije izleta Vjeko me obavještava da je knjiga spala na dva slova, odn. da nas ide šestero hrabrih: Vjeko-vodič (gonič), Zlatko-vozač (cimer), Roman-vozač (Slovenac), Valentina (urbano/ruralni organizator), Roberta (sirova snaga volje) i ja (moja malenkost). Bliži se dan polaska. S osmijehom na licu trpam

stvari u ruksak koji munjevitom brzinom dobiva na volumenu i kilaži. To me uopće ne zabrinjava jer stvarno dugo vremena sam nam Makedoniju.

I. DAN

Stigao je i taj dan, krećemo. Dva auta, tri + tri čovjeka, pravac Makedonija. Uz dugotrajna čekanja na granicama i na autoputu u Srbiji za samo 14 sati vožnje evo nas u Tetovu. Valentina kreće u akciju i dogovara nam prijevoz od Tetova do Mavrovskog jezera preko svojih makedonskih prijatelja/poslovnih partnera. Upoznajemo se s makedonskim prijateljima i krećemo u koloni prema Mavrovskom jezeru. Na Mavrovskom jezeru ostavljamo aute, dogovaramo smještaj u apartmanu u koji ćemo stići za 4 dana i počinjemo prepakirati

M
A
K
E
D
O
N
I
J
A

stvari za 4 dana u divljini. Proces spremanja vrlo je interesantan jer se odvija pod lelujavom svjetlošću ulične rasvjete. Misao vodilja je „valjda imamo sve što nam treba“. Trpamo se u aute naših makedonskih prijatelja koji nam spremaju iznenađenje i vode nas u ekskluzivan restoran na večeru. Nikad nisam bio toliko sit od salate. Makedonci naime obrok započinju salatama (njih na tisuće), nakon kojih ide glavno jelo, po našem meniju to je teletina i ohridska pastrva, a večera završava kolačem. Tako punih mješina odveli su nas do našeg hotela u Tetovu. Hotel je vrlo interesantna građevina. Smještajne jedinice nalaze se na 4. katu, recepcija je na 3. katu dok su prizemlje te 1. i 2. kat potpuno prazni i neizgrađeni. Naravno u prizemlju se nalazi benzinska crpka koja radi tu i tamo, a cijeli kompleks se nalazi usred ničega, cca. 4 km od Tetova. Volim Makedoniju. Izgled ponekad zavara jer su sobe, kreveti i kupaona bili iznenađujuće dobri u usporedbi s vanjštinom.

KOBILICA

Krmeljavi se budimo u praskozorje (čitaj: 7 ujutro jer smo u hotel došli u 1:30), spuštamo se s 4 kata u razinu benzinske i čekamo prijevoz – kombi koji će nas prevesti do sela Brodac – ishodišnu točku naše avanture. Stigosmo u Brodac, malo mjesto na strmim padinama Šar planine kojeg krasi 2 minareta, ljudi nas začuđeno gledaju iz dvorišta i pozdravljaju kimanjem glave. Kažu da baš ne vide svaki dan ovako natovarene ljude u prolasku. Valjda smo ih podsjećali na konje koji nose sijeno u dolinu sa brdskih pašnjaka – em ih je zbunio naš smjer kretanja, em to što ne sličimo na konje (nadam se). Izlaskom iz sela krećemo s usponom.

Da se ne bismo izgubili kasnije, izgubili smo se na početku. Ipak sva sreća da imamo Vjeku koji je kroz šipražje našao put spasa i kroz par časaka evo nas na putu. Uspon je strm, krećemo se kroz šumu i strašno je sparno. Krećem se s noge na nogu i malo po malo dolazimo do visoravni gdje pastiri (dalje u tekstu: čobani) grade neke privremene ili trajne objekte. Tu se zaustavljamo kraj velike česme i krijepimo se hladnom vodom. Glavni čoban prilazi nam s leđa i gura pod nos tanjur pun svježeg sira koji uz riječi hvale i zahvale mljackamo u slast. Izmjenjujemo iskustva s čobanom koji nam pokazuje kojim putem je najbolje doći na vrh Kobilica koji se nalazi 700-800 m strmo iznad naših glava. Krećemo se prema vrhu, u glavi mi se vrte sličice iz stripa Alan Ford i onomatopeja PUFF-PANT. Za 2 sata stižemo na vrh Kobilica (2582 m). Pogled puca na sve strane. Priroda je fascinantna. Odmor je kratak, ali krijepi dušu i tijelo. Grickam orašaste plodove i pijuckam friško skuhanu kavu, mmmm kako mi paše. Volim Makedoniju.

KARANIKOLIČKO JEZERO

Nastavljamo putem prema Karanikoličkom jezeru, gdje planiramo podići šator i noćiti. Spust s Kobilice još je teži nego uspon: PUFF-PANT, ali nizbrdo. Konačno dolazimo na put koji prati izohipsu i onda ubacujemo k'o Sanader u 5. brzinu i jurišamo prema zalasku sunca. Izgleda da nam juriš nije bio najbolji jer smo nakon cca. sat i pol juriša pobjeđeni sutonom. U smiraj dana nalazimo ravnu livadicu ispod vrha Vrtop (2555 m), taman da podignemo tri šatora i smjestimo se na počinak. Spavanje na 2100 m nadmorske visine ima jednu manu: hladno je! Spavam s navučenom kapom pre-

KAPELINI
MANEKENI

ko nosa i u rukavicama. Malo po malo tijelo mi se zagrijava i tonem u san pravednika.

Jutarnje zrake sunca zagrijavaju istočnu stranicu šatora i plazim van. Prvi sam, ostali još spavaju. Vadim kuhalo i kuham kavu. Uz srkanje kave uživam u maglicama koje se igraju u dolini i iz kojih kao kipovi gorostasa izviruju vrhovi Šar planine. Miomirisi friško skuhanе kave izvlače i ostale iz šatora i svi zajedno uživamo u vidicima koje nam pruža Šar planina. Nakon kavice doručak, pa spremanje šatora i polazak prema Karanikoličkom jezeru. Put je relativno vidljiv, ali nije markiran, vodi do Karanikoličkog jezera i dalje se gubi tako da nastaviti možemo samo uz pomoć karte preko brojnih grebena i livada. Nažalost na Karanikoličkom jezeru napuštaju nas Valentina i Roman i spuštaju se u dolinu. Spala knjiga na jedno slovo – ostalo nas četvero. Opraštamo se s dragim prijateljima i hvatamo greben koji će nas odvesti na novi greben i tako unedogled. Uživam u iskonskoj divljini. Malo je preostalo mjesta s ovakvom netaknutom prirodom. Sa svakim novim grebenom otvaraju se novi, drugačiji i interesantni vidici koji oduzimaju dah. Nakon 11 sati hoda stižemo u amfiteatar stijena gdje radimo logor. Izvorska voda nam je na 30 m od šatora. Na večerašnjem meniju su *talianette*, izbor je pao na četiri vrste sira. Pranje suđa i sebe i odlazak na spavanje, gledam na vuru: 9 navečer je, ma ok je i... ZZZZZZZ. Mislim da je Zlatko vodio isti razgovor sa sobom jer se ušuljo u šator 5 minuta iza mene i započeo malo grublji ZZZZZZZZ.

TITOV VRH I CRNO JEZERO

Rano je. Otvaramo oprezno šator jer je pun rose. S potfrknutim nogavicama pijuckam friško skuha-

nu kavicu i gledam društvance kako još sneno kuha doručak u mokroj travi. Još malo punjenja baterija na suncu, spremanje šatora i polazak. Dižemo se na greben i odlučujemo otići na Titov vrh, najviši vrh Šar planine. Na križanju putova u razrušenoj pastirskoj kolibi ostavljamo višak stvari (čitaj: sve) prekrivamo ih šatorom zbog moguće kiše i preko 2 strma vrha stižemo oko podneva na Titov vrh (2748 m). Na vrhu smo sami. Gledamo u oblake koji velikom brzinom putuju preko vrhunaca koji nas okružuju. Zlatko prekida tišinu zvukom: Pffffttt..... Pivica! „Ak si bum je negdi popil to bu bil Titov vrh.“ I tak je i bilo. Poslje smo dobro zamezili i krenuli natrag do križanja i kolibe gdje smo uskladištili stvari. Stvari su netaknute. Moje kroksice se ne bi složile jer je prednji dio lijeve kroksice išao u vlast jednom štakoru kojeg sam naprasno prekinuo u gozbi. Trpamo stvari u ruksak i nastavljamo prema Crnom jezeru.

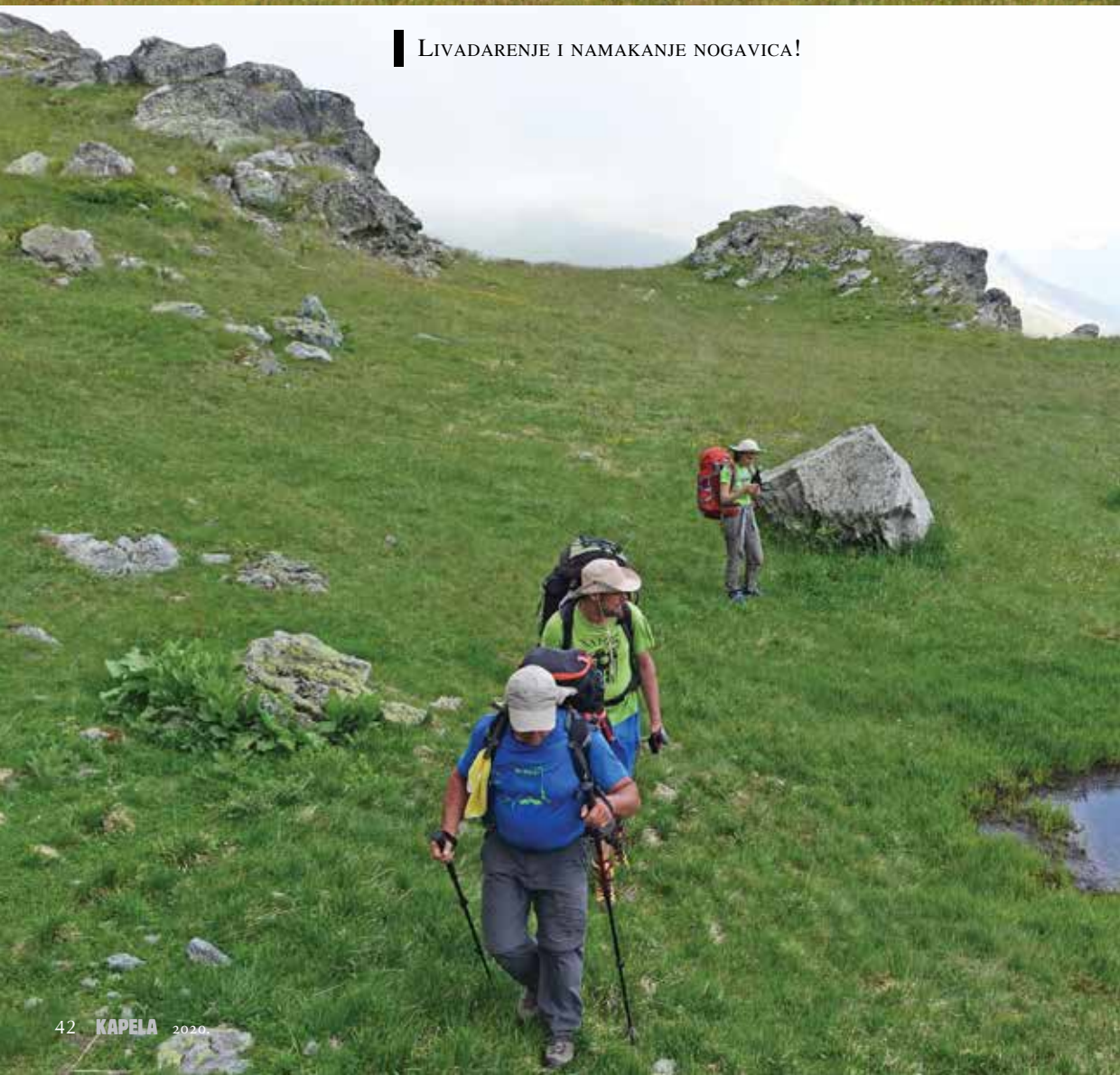
Hodamo po travnatim livadama i pratimo puteve kojima čobani vode stada preko prijevoja iz doline u dolinu. Kada staza krene prenisko udaramo po izohipsi. Dižemo se grebenima na vrh, gledamo u kartu, odabiremo drugi greben pa do sljedećeg vrha. S Čelepinskog vrha (2554 m) spazili smo dobro mjesto za šatore koje se nalazi ispod planinskog lanca Rudoka i pored nekoliko izvora i potočića. Voda, koja je na turama najveći problem, na Šar planini teče sa svih strana. Dovoljno je nositi jednu litru sa sobom i nadotočiti na potoku ili izvoru usput. Procjena nam je bila oko sat i pol hoda do zacrtane lokacije. Sreći nije bilo kraja (barem meni) kad smo stigli za malo više od pola sata i podigli šatore. Danas su na meniju *talianette* s gljivama (pa ne može čovjek uvijek jest isto!). Zlatko mlati bolonjez, Roberta nekaj ultramoderno kaj se

NA GOLEMOM KORABU

LIVADARENJE I NAMAKANJE NOGAVICA!

skuha samo od sebe (čudo rehidracije), a Vjekica isto kusa neku tjesteninu. Mediteranska večera. U razgovoru zaključujemo da nećemo stići do Mavrova sutra nego da ćemo put morati podijeliti u 2 dana i još jednom noćiti. Skupljamo hranu na kup, prebrojavanje, dobro je! Imamo za još jedan dan. Sunce tek što je počelo zalaziti, zamotan u vreću s osmjehom shvaćam da neću dočekati njegov zalazak. Volim Makedoniju.

PREŽIVJETI U MAKEDONIJI

Opet se dižem prvi iz šatora. Nije toliko hladno, ali oblaci svojom bojom spuštaju temperaturu mom entuzijazmu. Tmaste, crne grdosije prelaze preko moje glave i kupolastih šatora. Palim plin na kuhalu, kavica. Odmah je bolje. Ak' je suđeno da danas pokisnemo, onda je valjda tako zapisano u zvijezdama. Budući da smo logor jučer podigli na malenom brežuljku i da je cijelu noć puhao vjetrovi, noge su mi prvi dan od početka hodanja ujutro prilikom izlaska iz šatora suhe, čak imam spuštene nogavice. Začudo drugi se diže Vjeko. Gledam i ne vjerujem. Kuhamo još i čaj, doručujemo, pa ruksake na leđa i pokret. Hodamo po nepreglednim

livadama i pratimo lanac planine Rudoke koja se nalazi s naše lijeve strane, a s desne strane pružaju se livade koje se spuštaju u Kosovo. Budući da je oblačno i hladnije, a teren prilično blag i ravan, jako dobro napredujemo. Prolazimo ispod vrha Golema Vraca (2582 m) koji Vjekica sa sjetom u srcu gleda jer ga nećemo popeti, ali ga smirujemo mišlju da si ostavi bar jedan do dva vrha da ima gdje hodati kad sljedeći put dođe u Makedoniju. Prvu kraću pauzu radimo nakon cca 2 sata hoda radi dogovora kuda dalje. Postoje 2 varijante: nastaviti dalje livadama i popeti se na greben prije vrha Rasangulit ili udariti direktno na vrh Mala Vraca (2536 m) i prehodati cijeli greben. Vjeko je vodič, pa pogadajte koja ruta je odabrana! Započinjemo uspon. Teren je tako strm da busenjem trave možeš oprati zube bez sagibanja. Uspon koji je trebao trajati 20 min otegnuo se skoro na sat vremena. Pred vrh novo iznenađenje; kamene gromade i police koje stoje prevjesno. Čučni, štiti i puzi. Volim Makedoniju. Još deset minuta hoda i evo nas na grebenu i uskoro smo na vrhu. Crni oblaci mijenjaju nijanse sve više prema svjetlijim tonovima i vrijeme se popravlja. Nagrađeni smo za mukotrpan uspon.

Roberta, Zlatko i ja zasluženo odmaramo gledajući brojna stada ovaca u dolini kroz oblake koji naizmjenice otvaraju i zatvaraju vidike, dok Vjeko gonjen vodičkim porivima odlazi istražiti dalje greben da vidi je li prohodan. Vrača se s ne baš dobrim vijestima: „Greben se na jednom dijelu pretvara u provaliju, al' daj dođi pogledat dal' bi svi mogli proći tu s lijeve strane, možemo i razvući gelender?“ Razmišljam u sebi: „Il bumo se tu provukli ili cijeli ovaj put natrag“, pa se odlučujem za varijantu broj 1. Velim Vjeki „Ma možemo tu proći, nema frke“ (u sebi mislim: „Ma da tu i poginem ne vraćam se natrag onuda“). I tako je nakon pauze došlo vrijeme iskušenja. Svi docupkamo dole do police i kroz par odlučnih koraka priljubljeni uz stijenu s provalijom iza leđa našosmo se na sedlu. Situacija je izledala gore iz daljine nego izbliza. Pratimo dalje greben te dolazimo na vrh koji smo nazvali Zmijjin vrh. U 50–100 koraka vidimo 5 ridovki. Uopće se ne boje ljudi i ne bježe, očito prvi put vide čovjeka. Preskačemo zmije i hitamo dalje prema vrhu Rasangulit (2386 m). Na putu do Rasangulita prošli smo još desetak vrhova s visinom između 2200–2300 m. S vrha opet tražimo zaklonjeno mjesto okrenuto prema istoku u blizini

vode za podizanje logora. Na cca 1-2 sata hoda vidimo lokaciju koja bi mogla biti pogodna. Pogledam lokaciju na karti i vidim da se zove „Idrizova dupka“, rekoh TO JE TO! Lokacija je odlična (kao što samo ime govori), ali voda je malo dalje i nizbrdo. Nema veze, umorni smo; idemo po vodu, klopa i spavanje. Danas jedem juhu, dosta mi je *talianetta*. Odlazimo na počinak sa zalaskom sunca.

4 VRHA ŠESTOGA DANA

Izlazim iz šatora, nogavice su opet potfrknute. Rosa i samo rosa. Penjem se na obližnju kamenu gromadu i tamo kuham kavu, stavljam sve stvari na gromadu i tamo spremam ruksak. Nakon slaganja ruksaka spuštam se s kamena. Kratke hlače i gamašne – divna kombinacija. Za 10 min noge su mi totalno mokre. Nema veze, sunčani je dan, budu se posušile. Hitamo preko Fudan brda prema vrhu Lera (2194 m). Dan je predivan, topao. Ležimo na vrhu i odmaramo gledajući kako vjetar povija duge vlati trave. „Oćemo pomalo – imamo danas još puno za hodat!“, javlja se Vijeko. Ja NE BIH i to još barem sat vremena, mislim u sebi, ali sam svjestan da je Vjeko u pravu, pa se dižem i krećemo dalje. U daljini gledamo velika stada ovaca kojima se približavamo. Na dvjestotinjak metara od stada spazimo peseke koji čuvaju ovčice. Veselo nas pozdravljaju lajući iz sveg glasa trčeći prema nama. Na 50 m od nas zaustavljaju se, postavljaju se u formaciju i okružuju nas uz konstantno režanje. ŠARPLANINCI! Stojimo kao ukopani. Na svaki pomak tijela reagiraju takvim režanjem i kostriješenjem da se ledi krv u žilama. Čoban kojeg smo sreli jučer objasnio nam je da u ovakvim slučajevima moramo mirno stajati i čekati vlasnika stada (čobana) da dođe do nas i potjera ovce u drugom pravcu, jer se inače se psi neće maknut, a postoji i velika vjerojatnost da napadnu. Tako i radimo, stojimo kao ukopani. Čoban/vlasnik tih milih životinja krenuo je u dolinu sa svojim ovčicama, a pesi nas drže ko zarobljenike. Volim Makedoniju. Nakon 20 minuta stiže drugi čoban sa svojim pesekima jer je vidio razvoj situacije s pašnjaka ispod nas. Kad su se susreli peseki iz 2 različita tabora lijepo su se međusobno ispozdravljali zubima. Čoban spasitelj uporno je htio s nama razgovarati na engleskom koji mu nije išao i koliko god se ja trudio pričati makedonski nije htio niti čuti jer je valjda mislio da smo stranci iz „belog sveta“. Nakon 5 min konačno je shvatio da postoji jezik na kojem se

OD TRAVNATOG DO
STJENOVITOG KRAJOLIKA
ZA TILI ČAS

PAUZA KRATKA KOLIKO
VJEKO DOZVOLJAVA

možemo sporazumjeti. Pita nas od kud smo. Velimo iz Zagreba, došli smo na godišnji. Kaže nam da očito nismo normalni kada smo iz Zagreba koji ima sve došli provesti godišnji u ovu vukoje*inu. Smijemo se, fotografiramo na njegovo inzistiranje, zahvaljujemo mu na spasu od umiljatih peseka oštrih očnjaka i nastavljamo dalje. Za 15 minuta ponovno susret s pesekima čuvarima drugog stada. Opet ista procedura: stojimo kao ukopani, ovaj put kraće, kojih 10 min, stiže čoban s noge na nogu, kimanje glavom i odlazak stada i peseka na ispašu u brda. Dalje put nastavljamo izbjegavajući stada ovaca.

Spuštamo se u dolinu preko vrhova Morava (2141 m) i Mala Planina (1798 m) prema selu Vrben. Silaskom u dolinu temperatura drastično raste i jako je vruće. Na putu prema dolje prolazi pored nas po nekoj nazovi cesti stari Renault 5 iza kojeg daščući kaska rotvajler. Naznake civilizacije. Auto poskakuje po kaldrmi, a pes klipisa od hlada do hlada za njim. Za dvjestotinjak metara auto se zaustavlja i vozač i suvozačica izlaze iz auta, upoznaju se s nama i zovu nas u svoju kuću koja je u selu Vrben na kavu i sok. Jadnog pesa strpali su u auto i odoše. Za negdje sat vremena stižemo u selo i nalazimo kuću. Ljudi inače žive u Skopju i tu imaju vikendicu. Na friško pokošenom travnjaku nalaze se stol i stolice za goste (nas), a za ruksake su pripremljene ležaljke (ipak su se jadni izmorili ovih 5 dana). Gazdarica kuha kave, donose se sokovi, kolači, keksi, rakija – prava gozba. Usput pitam gazdu da postoji li u selu kakav taksi da nas odbaci 15 km do našeg apartmana, veli mi gazda: „Gledaš u njega.“ Sjedamo u auto i pravac Mavrovskog jezera. Gazda nam je još stao u dućanu da si kupimo kome je kaj trebalo. Naravno nije htio uzeti novce koje smo mu davali. Stigosmo u apartman. Vlasnica apartmana lije suze radosnice što nas vidi žive i zdrave jer

smo stigli dan kasnije, a nismo se javili. Nakon smirivanja emocija i popijene dugo iščekivane pive odlazimo na potrebno nam tuširanje. Poslije raspakiravanja odlazimo na večeru u restoran blizu apartmana koji se nalazi na jezeru. Tamo srećemo davno izgubljene prijatelje Valentinu i Romana. Večera i fešta protegle su se dugo u noć.

MAVROVSKO JEZERO I GOLEM KORAB

Dan odmora. Neki odlaze na izvor rijeke Vardar, neki peru i suše veš, neki šeću oko Mavrovskeg

jezera. Svatko odmara na svoj način. Večerao i liježemo ranije jer nas sutra čeka uspon na Golem Korab.

Dobro jutro Makedonijo! Rano dizanje, obilan doručak i kava na terasi. Dan je sunčan i napunjenih baterija krećemo autom, prvo 30 km asfaltnom, pa još 30 km makadamskom cestom prema karauli gdje ostavljamo auto. Kreće strmi uspon kroz šumu koja se kasnije prorjeđuje i izlazi se na livade. Uspón nije ništa blaži, ali bez zaštite drveća sunce počinje dobrano pržiti. Uspón traje oko 2 sata do dijela puta koji prati izohipsu. Ravna di-

onica obilazi vrh Crnu Čuku (2572 m) s koje se pruža fantastičan pogled na planine koje se većim dijelom nalaze u Albaniji. Putem srećemo puno planinara iz Bugarske, njih 50-ak i mladi par iz Češke i nekoliko lokalnih planinara. Drastična promjena od nekoliko dana prije gdje u prehodan-ih 85 km nismo susreli nikog osim 3-4 čobana. Evo nas na vrhu Golemom Korabu (2753 m). Mali ruksaci i dan odmora čine svoje. Sigli smo na vrh sat vremena prije planiranog. Grickamo hranu iz ruksaka, sunčamo se i uživamo. Još jedno fotografiranje i spremni smo za povratak. Krećemo istim putem nazad i tek pri povratku shvaćamo koliko je prvi dio puta strm. Sretno stižemo u dolinu u kojoj je pasji vruće. Sjedamo u auto i krećemo nazad prema apartmanu i dogovaramo se da ćemo na putu doma stati u restoran koji nam je preporučio gazda/taksist. Silaskom na asfaltnu cestu Zlatko primjećuje da mu auto ne vozi kak treba. Stajemo i vidimo da je prednja guma probušena. Kaj sad? Zlatko nema rezervnu gumu, a mi usred ničega. Do Debra imamo 30 km, isto tako do Mavrova 30 km. Fala Bogu Zlatko ima u autu mini-kompresor kojim možemo napumpati gumu da izdrži desetak kilometara. Valentina zove makedonske prijatelje i pita za savjet. Odgovaraju nam da je jedini vulkanizer koji radi u Gostivaru 50 km od mjesta gdje

se nalazimo. Problem je i taj što je već skoro pet sati popodne i još uz to subota je. Nema nam druge nego put Gostivara uz usputna stajanja i pumpanje gume. Dolazimo u Gostivar. Naš makedonski prijatelj stiže s biciklom do vulkanizerske radnje, riječ dvije s gazdom i naš auto je na grabi i krpa se guma. Za pola sata smo na putu za Mavrovo. Ništa od klopice u restoranu. Nama veze, u Mavrovu je isto odličan restoran u kojem smo obilno večerali. Odlaskom u apartman susrećemo nove goste koji su uselili u sobu do naše dvije. Dijelimo kuhinju i kupaonu, nema problema, svi smo naši. Njih četvero su Makedonci koji su došli na trekking koji se održava sutra. I kako to biva riječ po riječ i eto ti dva ujutro. Mislim da ništa od vrhunskih rezultata naših novih prijatelja.

POVRATAK

Dižemo se u 6 i spremamo stvari u auto. Polazak je u 7. Snenih očiju pozdravljamo divnu Šar planinu i Korab. Put do Zagreba do kojeg ima 1000 km prevalili smo za 9 sati uz samo 1 stajanje. Dugu vožnju kratili smo prisjećanjem na dane provedene u ovoj predivnoj prirodi, druženju s divnim ljudima i razmišljanjima o povratku. Makedonija me očarala i sigurno ću se vratiti.

▮ VOLIM(O) MAKEDONIJU!

ČELINKA

PLANINARENJE „KAK SE ŠIKA“

— Tanja Kvočić —

ZA VRIJEME
LJETOVANJA
DVA VREMEŠNA,
PREKALJENA
PLANINARA,
ODLUČIŠE PLAŽU
ZAMIJENITI
OSVAJANJEM
OBLIŽNJIH
BREŽULJAKA.
NAJVIŠI OD
NJIH VISOK JE
PUNA 113 M, PA
SE ZA TAKAV
NAPOR TREBALO
PRIPREMITI
SHODNO SVIM
PLANINARSKIM
UZANCAMA.

Dogovaramo vrijeme polaska: Pa dobro, na odmoru smo, ne trebamo se buditi u cik zore, nije to neka visina, brže bumo natrag nek' tam, al' dobro, idemo u 8 da se već u 9 možemo baciti u more. Nosili ne bumo niš (osim guzic-papira), kad dojdemo u apartman bumo doručkovali. I tako – uspjeli smo krenuti oko 9:40.

Cijelim put do vrha Čelinka je zapravo makadamska cesta. U jednom času pretekao nas je auto talijanskih registracija, kojemu smo prekleli sve po spisku jer nas je dobro zaprašio. Naravno da su stigli na vrh puno prije nas i zatekli smo ih kako montiraju dron. Vidik sa Čelinke je prekrasan, nebo plavo, bez oblačka, mi sjedimo na klupi i čekamo da Talijani dovrše montažu tog drona, da vidimo kako ga puštaju, al' oni petljaju li ga, petljaju.

Odlučismo se vratiti. Ali gle, tu je neka marka, samo malo, da vidimo kuda vodi. I krenemo za njom. Put vodi silazno, ma sigurno završava na cesti koju gledamo pod sobom. No, nakon 10ak minuta kreće uspon na susjedni, bezimni brežuljak. I s njega je lijep pogled, iako je niži od Čelinke. Postalo je već opasno vruće, znoj nam se cijedi, žedni smo, ali marka i znatiželja su jači i vode nas dalje – na sljedeći brežuljak. Uberemo usput koju kupinu, ali fuj, one su tople od sunca i bljutave. Prolazimo pokraj vinograda, uberem grozd sitnog zrna, moja „jača“ polovica me špota „kaj te nije sram, ljudi se muče a ti kradeš, kaj te nisu planinari naučili da se to ne radi....“

Dolazimo do ceste, znojni, izgrebani od kojekakvog trnja, žedni k'o grabe. „Idemo do onih kamp-kućica, bumo ljude tražili vodu“. Ja bum prije umrla nek' prosila vodu! No dobro, on bu prosil, ja bum samo pila. Dodemo do prve kampice, zapravo je to ovaj sad moderni mobil-home. Na njemu natpis „Duboki hlad“, fakat je u hladu maslina. Pokucamo, čovjek otvara vrata, ispričavamo se na smetnji i zamolimo vode. A čovjek nas bijelo gleda i kaže: „A, more, more, a oćete ča drugo popit, ovo van je kafić!“

Vjerujem da i ti, dragi čitaoče, osjećaš onaj zvuk od kamena koji nam je pao sa srca: PIVA JE NA VIDIKU! No, meni tada prostruji kroz glavu da „nećemo nositi ništa, brže smo dolje nego gore“, znači nemamo ni love sa sobom! PIVA VIŠE NIJE NA VIDIKU! Pa dobro, pit ćemo samo vodu, nije ni ona tako loša. Ode moj Željko do šanka, mislim, da čim prije donese vodu, ja odem do WC-a oprati znoj s lica, vraćam se, a sa našeg stola smiješi mi se BOCA PIVA. „Pa otkud, kaj nas čovjek časti?“, „Ma ne, ja sam ipak, za svaki slučaj prevrnul žepove i pronašal 20 kuna“. I tak, na kraju JEDNA PIVA, DVIJE ČAŠE – ZAISKRIŠE ZJENICE NAŠE!

Ali ova priča ima i dva naravočenija, posebno za naše mlade planinare: nemojte baš uvijek slušati vremešne, prekaljene planinare, jer i oni ponekad rade gluposti (koje nisu naučili u planinarskoj školi). A za sve ostale: ponekad je i 20 kuna pravo bogatstvo!

PETAR (DESNO), NJGOV BRAT (LIJEVO)
I PRIJATELJ 1984. GODINE

PETAR VELEBITSKI

— Hrvoje Zrnčić —

Orljača je bujičnjak koji svoj najviši izvor ima pod južnim padinama Svetog brda, a utiče u Malu Paklenicu. Stisnuta je između zaravni Libinje s jugoistočne strane i padina Jerkovca s vrhovima Vlaški grad i Komić sa sjeverozapadne strane. To je ono što možete iščitati sa zemljovida, a ja sam želio cijelu Orljaču vidjeti uživo, i to još daleke 1984. godine.

Tada u tom kraju nije bilo nikakvog planinarskog ili sličnog objekta pa mi nije preostalo ništa drugo nego, između ostalog, šator na leđa i put pod noge. Kako se sam čovjek ne smije uputiti u planine, bilo nas je dvoje! Razlog je jednostavan, što je manji broj ljudi, organizacija puta je jednostavnija, a kretanje planinom brže i učinkovitije.

Trebalo je najprije stići do najvišeg izvora i zatim kroz vodotok krenuti Orljačom. Kako je vodotok sve više odmicao od izvora, Orljača je poprimala sve više oblik klasičnog bujičnjaka strmih strana. Rekao bih kako je sve

više sličila na svoju znatno veću i poznatiju sestru Malu Paklenicu. Spuštali smo se sve do prvog i jedinog vodopada na Orljači koji nije bio ucrtan na zemljovidu. Dalje nismo mogli, vodopad nije bio jako visok, ali je bio taman toliko visok i okomit, kao i stijene koje su ga omeđivale, da ga nije bilo moguće savladati ni izravno ni zaobilazeći ga. Jedino logično i moguće što je preostalo bilo je izići iz torenta i ponovo se spustiti u njega nakon vodopada te uzvodno doći do slapa donjim tokom uzvodno. Izišli smo na istočnu stranu, na zaravan Libinje.

Izlazak iz torenta bio je vrlo

strm, pun oštih stijena i potpuno zarastao, što je jako usporavalo kretanje. Ipak smo do kasnog popodneva uspjeli doći na Libinje i to do Kneževića kuća nedaleko kojih smo uočili lijep i ravan teren za postavljanje šatora. U Kneževićima smo, u ljetnom pastirskom stanu, zatekli „babu“, kako su je zvala dva njena unuka i njihov prijatelj. Baba je bila stara, a unuci i njihov prijatelj osmogodišnjaci ili devetogodišnjaci. Bilo je jasno već na prvi pogled da su djeca privrženja babi. Sjeli smo malo i popričali, ponudivši djecu i živahnu staricu bombonima, što je u to vrijeme bio znak dobre volje. Kad je baba čula da mi želimo prenoćiti u šatoru, samo što nas nije prekorila. Bilo joj je nezamislivo da spavamo u šatoru dok kod nje ima mjesta u kući.

Iako smo stvarno željeli prespavati u šatoru, nismo to učinili jer smo imali osjećaj kako bismo uvrijedili više nego ljubaznu staricu i oskvrnuli time njeno gostoprimstvo. Dok smo se upoznavali i kratko popričali, večer je već stigla. Ušli smo u prostoriju koja je služila i kao kuhinja i kao blagovaonica i kao dnevni boravak. Izvadili smo i pripremili svoje jelo i čaj od netom ubrane majčine dušice što je posebice bilo zanimljivo djeci koju smo ponudili hranom i pićem. Dosta smo dugo ostali pričati, zapravo sve dok starica nije rekla

kako je vrijeme za odmor.

Ujutro smo zajedno doručkovali u blagom i mirnom okružju. Dok smo pospremali svoje stvari, razmišljao sam čime razveseliti ove ljude. I palo mi je na pamet kako bi bilo dobro fotografirati ih i donijeti im slike. Tada je to nešto značilo. To sam im predložio. Starica se nije htjela fotografirati, ali je htjela da ovjekovječim njene unuke i prijatelja im. Učinio sam to obećavši kako ću se vratiti i donijeti im fotografije, svakom od trojice momčića po jednu.

Čim sam došao u Zagreb, dao sam napraviti tri fotografije skupne slike te ih zapakirao s namjerom da ih odnesem. Ne sjećam se točno što se sve dogodilo, ali obećanje nisam do kraja ispunio. Odveli me puti drugim planinama, a slike u omotnici pospremio sam među planinarske stvari i nisam ih viđao, pa ih nisam imao pri pameti, a onda je došao rat i slike su potpuno pale u zaborav. Jednog dana, kako to obično biva u pričama, naletio sam na omotnicu ne znajući što je u njoj dok nisam vidio slike. Osvježile su one moje sjećanje na Velebit, Orlijaču i Libinje tako živo da u prvi mah nisam mogao vjerovati samom sebi. Proradila je i savjest. Dao sam riječ, a nisam je održao. Je li kasno održati je ove 2019. godine, 35 godina poslije? Nije! zaključio sam. Pokušat ću sve iako osim fotografije nisam

raspolagao nikakvim podacima, osim da sam bio u Kneževića kućama.

INTERNETSKA POTRAGA

Sjeo sam za kompjutor i počeo internetsku potragu. Upisao sam riječ Knežević i riječ Seline, ime mjesta na moru u koje sam sišao s Libinja prije tih 35 godina. Vrlo sam brzo došao na stranicu jednog portala koji je pisao o administrativnim mukama Petra Kneževića koji je počeo obnavljati jednu od Kneževića kuća na Libinju. Na sljedećoj internetskoj stranici koju sam pogledao našao sam neki sudski dokument u kojem se spominje taj isti Petar Knežević. U tom dokumentu naveden je i Petrov datum rođenja koji mi je govorio kako to stvarno može biti jedan od trojice mladih ljudi sa slike. Najvažnije za mene u tom sudskom dokumentu bila je Petrova adresa. Preslikao sam fotografiju na papir na koji sam dodao prigodan tekst i na kraju zamolio Petra da se javi ako se prepozna na fotografiji koju šaljem.

Nije prošlo ni tjedan dana kada je telefon zazvonio. Javio se Petar. Prepoznao se na slici. Jedan je od unuka. Druga dvojica mladih ljudi nisu više na životu. Kolateralne žrtve rata. Petar je izrazio veliku želju da ima tu sliku, htio ju je povećati i uokviriti te je

objesiti na zid u svojoj novoizgrađenoj kući u Kneževićima na Libinju. Brzo smo se dogovorili da ću doći. Nisam časio ni časka. Najprije sam odnio sliku povećati na veliki format, a zatim je dao i uokviriti, s paspartuom, naravno. Htio sam iznenaditi Petra i nekako se iskupiti što je tako dugo čekao obećanu sliku.

Susret je bio pomalo obostrano nespretan na početku, a onda smo se opustili i Petar i ja. Sjećanja i priče dvojice muškaraca mogli su poteći i to uz puno pomalo prikrivenih emocija. Obnovili smo sjećanja nadopunjujući jedan drugoga. Vukli smo paralele prilika koje su vladale u vrijeme koje je Petar mogao prizvati u sjećanje s današnjim prilikama. Nismo mogli izbjeći ni sjećanje na Domovinski rat jer je iz Petrove kuće general Markač vodio akciju Maslenica, a i Petar je kao maloljetan sudjelovao u njemu. Danas je Petar glava obitelji i to u punom smislu te riječi. Uspješno obnavlja i gradi u Kneževićima, a gostima nudi osim prenoćišta i hranu kompletno uzgojenu na Velebitu.

Prisjetili smo se mnogih detalja, a detalj da Petar i dan danas u svom nosu može osjetiti miris i na svom jeziku može osjetiti okus čaja od majčine dušice koji sam skuhao prije 35 godina nadmašio je sve druge!

STARI ZA STARE

JEDNA SASVIM
POSEBNA
PLANINARSKA
DRUŽINA

Tanja Kvočić

SKRIVENA OAZA IZA TOPLANE

TANJA KVOČIĆ

TANJA KVOČIĆ

Ima jedna pjesma, čiji stihovi glase: „Godine prolaze, kao šoferi...“ Nama planinarima godine ne teku, bar si tak mislimo...

...jer mi smo aktivni, idemo svaku nedjelju, a poneki i u srijedu, na hodaču, na više ili niže gore, udišemo friški zrak – pa nemremo baš tak lahko ostariti! A onda se i to dogodi – prvo nemreš na više gore, onda ti postane teško spenjati se i na one malo niže... Šupiju nas te godine sam tak! A mi imamo naviku – svaku nedjelju z hiže van i put pod noge. A ti putevi su sve blaži, sve kraći i po kilometrima i vremenski.

I tako se rodila jedna hodačka, edukativna i hedonistička grupa, čiji izleti koštaju malo para, sudionicima otvaraju nove vidike, a osjetila za glad i žed ne ostaju kratkih rukava. Svoje smo izlete nazvali „Stari za stare“, s podnaslovom „Nepoznati Zagreb“. Biramo destinacije za koje mislimo da nisu poznate širem pučanstvu, nalaze

nam se na dohvat ruke, a nisu hodački zahtjevne. Prvi od tih izleta bio je na Grmoščicu, brdo iznad Kustošije, o čemu je Goran Zdražil pisao u prošlom broju godišnjaka. Ove smo godine otišli na istočni dio Zagreba – na zagrebačka jezera i slap na Savi. Jeste li znali da to postoji u našem gradu?

Da biste ih vidjeli i upoznali, morate se odvesti do dijela grada koji se zove Savica. Tamo negdje blizu toplane ili na kraju poslovnog centra Savica-Šanci ostavite automobile i krenite. Staze su ravne, dobro utabane, neke prolaze šumarcima, neke su izložene suncu, ali sve prate obale jezera, a njih ima 12. Nisu to tek tako neke grabe zaostale od kiše ili visokog vodostaja Save. Štoviše, to je značajni krajobraz s posebnim ornitološkim rezervatom i promatračnicom za ptice. Pojedina jezera povezana su mostićima. U vrijeme kad smo ih posjetili bila su puna lopoča, a od faune smo vidjeli

labude, patke, čaplje, nutrije i mnoge druge ptice koje se ovdje gnijezde, a mi im i ne znamo imena. U jezeru je i bogat riblji fond, a o tome se brine Športsko ribolovno društvo Peščenica. Ribiči su mahom branitelji, imaju svoju ribičku kuću (piva i sokovi su na žetone), a imaju i veeeliki roštilj koji su voljni iznajmiti.

SLAP NA SAVI

Ribiči su nam rekli da bi nam za obilazak svih 12 jezera trebalo 6 do 8 sati hoda. Stoga smo mi obišli samo dio. Malo smo posjedili i popričali s ribičima i popili koju pivu. Kad su vidli kak smo navalili na „pivomat“ rekli su: „Ostavite nekaj i nama!“ Svako jezero ima svoje ime: Ušće, Veliko jezero, Mazutara (nismo vidli mazut), Mala graba, Žuta graba, Lopočara, Vrbova, Plavac, Cigansko, Hawaii, Potkova i Stara Savica. Nakon kratkog odmora uz okrjepu, vratili smo se do naših automobila i uličicama Savice krenuli prema drugoj nepoznanici – slapu na Savi. Slap se nalazi malo istočnije od toplane, a nastao je bacanjem velikih kamenih blokova u Savu. Tako je stvoreno slapište s brzacima kao na alpskim rijekama. Idealno za trening našim kajakašima, koje smo u to subotnje jutro i vidjeli na djelu. Malo smo ih promatrali, no kako je dan bio vruć, a savska obala nema hladu, brzo smo se vratili do naših limenih ljubimaca. Kao i prošli, tako je i ovaj izlet završio u jednom poznatom OPG-u (ime ne smijem navesti jer bi to bila besplatna reklama). Vrijedna domaćica pripremila nam je ručak primjeren godišnjem dobu: fino varivo od mrkvice, korabice i graška i faširane šnicle. Kasnije je došao i desert, a niti šank baš nije bio siromašan. U prepričavanju raznih zgoda sa naših izleta dočekali smo i toplu ljetnu noć pa smo se lagano uputili našim kućama.

Već smo u potrazi za sljedećom destinacijom! Nadamo se, da će i „Stari za stare“ postati jednako popularni kao i „Stari za mlade“ i „Mladi za stare“.

ZA PLANINARE

Tjelovježba

VJEŽBE ZA FLEKSIBILNOST
STRAŽNJE LOŽE

Svaka intenzivna fizička aktivnost sa sobom nosi i određene nuspojave, koje nas nikako ne bi trebale obeshrabriti i potaknuti na odustajanje, već ih samo trebamo razumjeti i naučiti način kako ih umanjiti. Tako se planinari, osobito oni najustrajniji, susreću s problemom kronično napetih mišića stražnje lože.

_____ Tekst i vježbe: Stjepan Dren Mlinarec; _____

Fotografije: Irena Meglajec

Kronična napetost je ono što slikovito zovemo „skraćeni mišići“. Oni srećom nisu doista skraćeni (nitko ih nije škarama skratio) već su zbog ponavljajuće traume neurološki inhibirani, „zarobljeni“ u napetosti. To je zaštitni mehanizam našeg živčanog sustava i kao takav mora postojati.

ŠTO SE DOGAĐA KADA OVO STANJE POSTANE TRAJNO?

Snaga mišića proporcionalna je njegovoj sposobnosti skraćivanja (mišićna kontrakcija), dakle idealno je da mišić prije kontrakcije bude što dulji. Kronično napeti mišići su u startu „skraćeni“, što znači da je njihova mogućnost da se skrate umanjena, i to je ono što laički zovemo „slabost mišića“. Postoje i drugi uzroci slabih mišića (atrofija i značajna hipotrofija), ali osim ako ne ležite u imobilizaciji ili komi možemo ih praktički zanemariti. Ostale posljedice kronično napetih mišića stražnje lože su cijeli niz biomehaničkih poremećaja

zbog kojih sile koje prolaze kroz naše zglobove (osobito koljena, kukove i lumbalnu kralježnicu) ne opterećuju zglobove na način koji je priroda predvidjela. To znači da primjerice tijekom planinarenja (ali i svakog kretanja) uzrokuju njihovo prerano trošenje i bol.

SVJESNO REGULIRANA MIŠIĆNA RELAKSACIJA

Ono što želimo jest mišićima vratiti prirodnu duljinu – smanjiti napetost. To nećemo raditi vježbama istezanja (*stretching*) koje unatoč raširenoj uporabi nemaju kliničku vrijednost, a istraživanja su pokazala da unatoč prividno zadovoljavajućim kratkoročnim rezultatima, vježbe istezanja repetitivno aktiviraju refleks istezanja i dugoročno pogoršavaju stanje (zaključavaju napetost).

Usporenim, svjesno reguliranim pokretima postepeno ćemo vratiti svjesni nadzor nad ovim mišićima te im između ostalog vratiti njihovu prirodnu duljinu. Benefita je zapravo znatno više, ali zadržimo ovaj tekst i upute za vježbe jednostavnima.

Položaj: ležimo na leđima na ravnoj čvrstoj podlozi (prostirka na podu da, kauč ili krevet ne), koljena su savijena, a stopala na podlozi.

Važno je osigurati si mir, isključiti glazbu i druge moguće smetnje. Kod svjesno reguliranih pokreta ključna je usredotočenost.

Sve ćemo vježbe najprije odraditi na jednoj nozi, a zatim ih ponoviti na drugoj.

Svaku vježbu ponavljam 10–12 puta.

NAPOMENA 1: Ništa NE SMIJE boljeti niti zatezati. Kod ovih vježbi ponekad možemo osjetiti frustraciju zbog osjećaja skraćivosti i posljedično želju da je se što prije oslobodimo, nas vodi do toga da forsiramo i vježbu izvodimo na bolan način. To je zamka u koju mnogi upadnu, valja biti pametniji! Bolne metode su za ljude s nedovoljno znanja neurofiziologije. To nas vraća dva koraka unatrag, a mi želimo naprijed.

Napomena 2: Svaki pokret izvodimo usporeno i svjesno ga reguliramo. Osobito je važna druga faza pokreta, vraćanje u neutralni/početni položaj – ona MORA biti usporena i pažnja mora biti usmjerena na osjete u stražnjoj loži – oni trebaju biti ugodni.

Za sva pitanja stojim na raspolaganju: stjepandm@gmail.com

VJEŽBA

Na udah aktiviramo lumbalnu kralježnicu (luk u donjem dijelu leđa se povećava i lumbalna kralježnica se udaljava od podloge), na izdah aktiviramo trbuh i pritisnemo lumbalnom kralježnicom u podlogu (luk u donjem dijelu leđa se izravnavava).

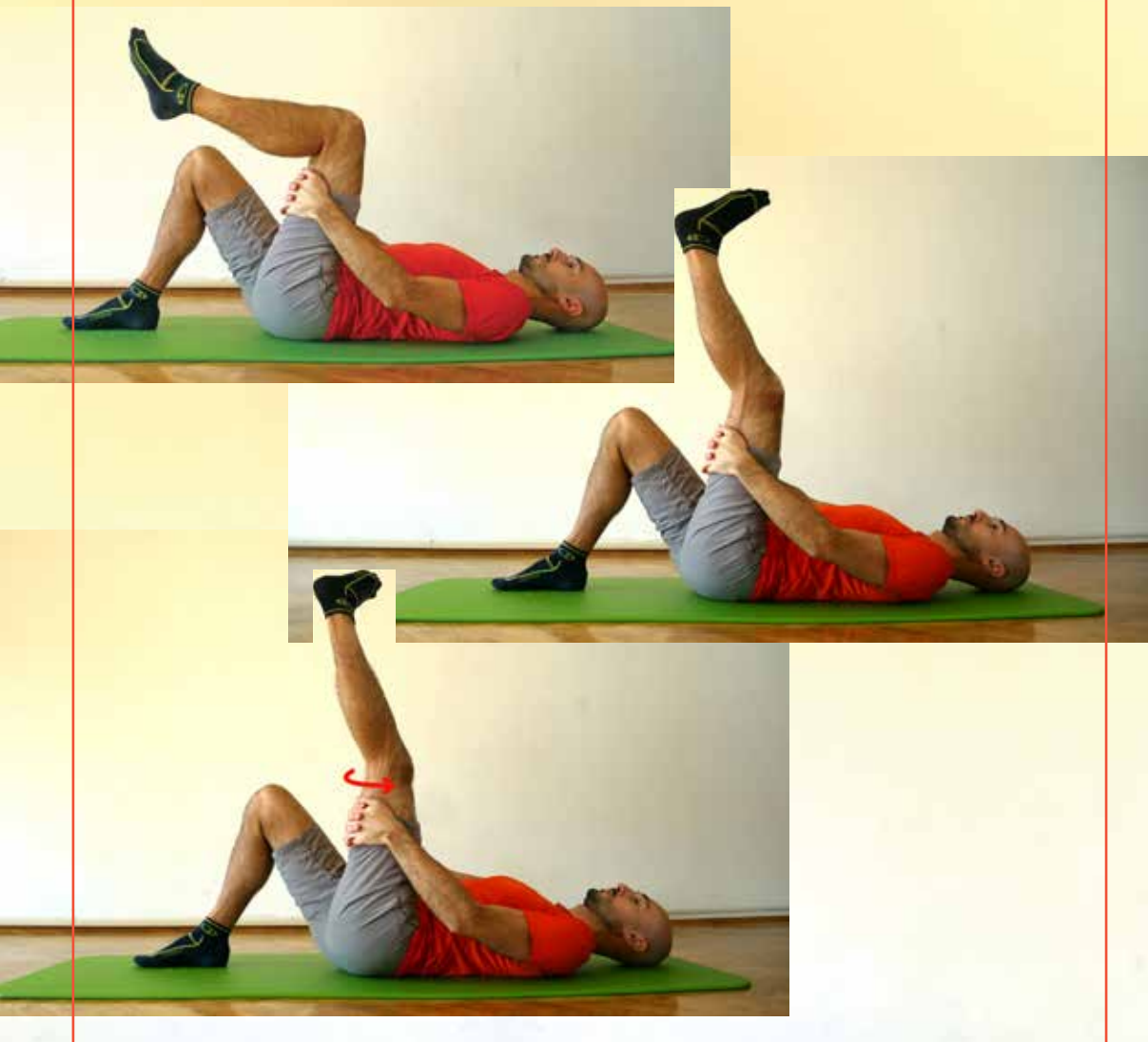
VJEŽBA

Rukama se uhvatimo za natkoljenu i sve što ruke rade jest da pridržavaju natkoljenu (ne povlačimo je rukama k sebi). Potkoljenu polako pružamo prema stropu i polako vraćamo dolje. Usporimo pokret i usredotočimo se na osjećaj u stražnjoj loži, treba biti ugodan.

VJEŽBA

Rukama se uhvatimo za natkoljenicu. Ispružimo potkoljenicu prema stropu pa cijelu nogu rotiramo prema unutra, polako je vratimo u neutralni položaj i spustimo potkoljenicu dolje.

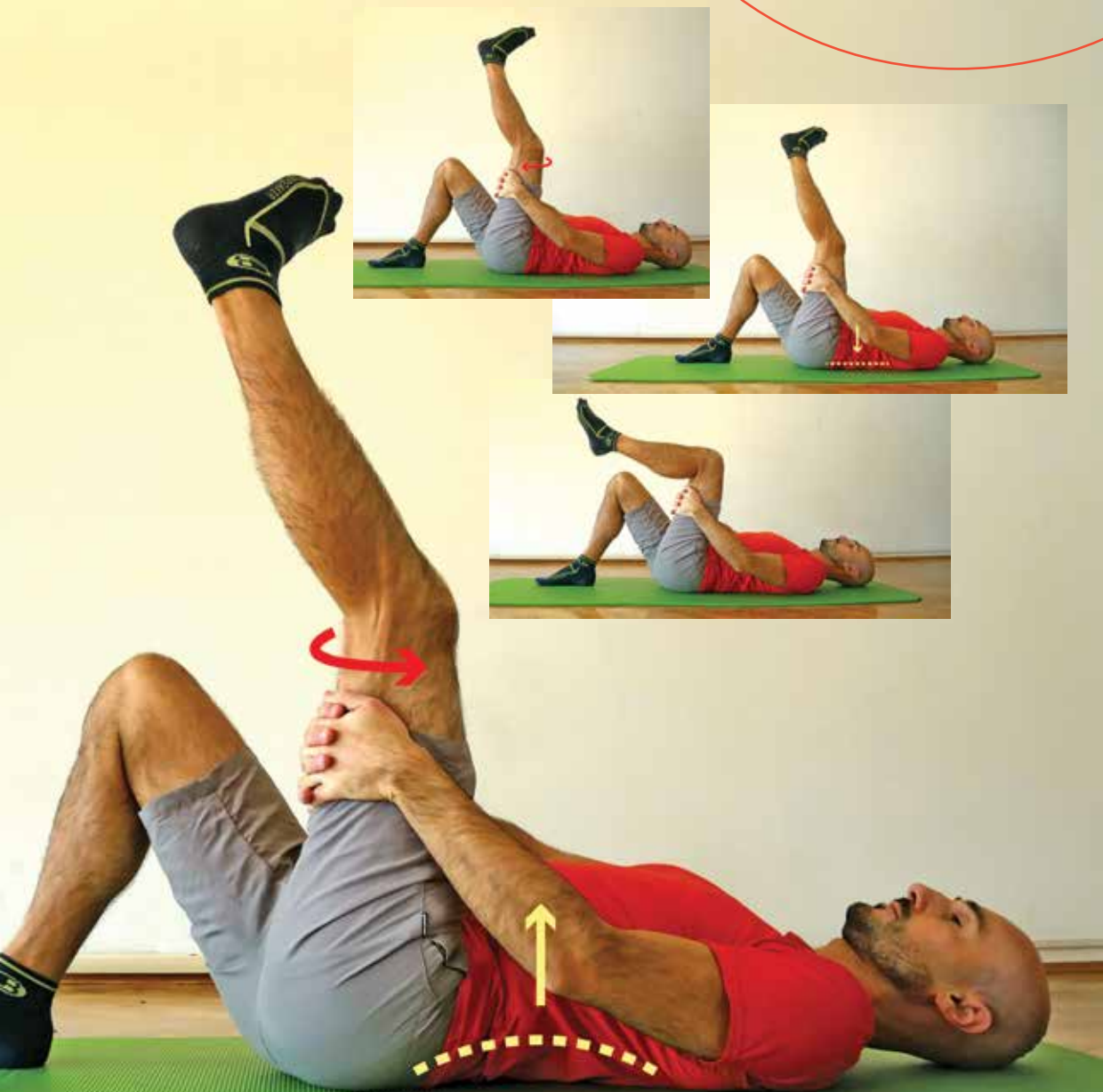

VJEŽBA

(vježba 2 + vježba 1). Ispružimo potkoljenu prema stropu, na udah aktiviramo lumbalnu kralježnicu, na izdah je vratimo u neutralni položaj (sada ne moramo pritisnuti u podlogu), pa spustimo potkoljenu.

VJEŽBA

(vježba 2 + vježba 3 + vježba 1). Ispružimo potkoljenu prema stropu, ispruženu nogu zarotiramo prema unutra, na udah aktiviramo lumbalnu kralježnicu, na izdah je vratimo u neutralni položaj, vratimo ispruženu nogu u neutralni položaj i spustimo potkoljenu dolje.

SVATKO OD NAS IMA SVOJ STAV PREMA HOROSKOPU. NEKI SEBE SMATRAJU RACIONALNOM DJEĆOM PROSVJETITELJSKOGA DOBA TE NISU SKLONI SVOJE KARAKTERNE OSOBINE PRIPISIVATI POLOŽAJU SUNCA U ODNOSU NA SKUPINE ZVIJEZDA KOJE SU DREVNI LJUDI ODLUČILI PRÓZVATI SAZVIJEŽĐEM JER SU U NEDOSTATKU TELEVIZORA GLEDALI U NEBO. DRUGI PAK NE ŽELE PROMOLITI NOS IZ KUĆE DOK NISU PROVJERILI KAKAV IM JE DNEVNI HOROSKOP TE U POLA 2 UJUTRO ZOVU ASTRO TV DA SAZNAJU DETALJE O SVOJOJ FINACIJSKOJ I OSOBNOJ (NE)SREĆI. VELIKA VEĆINA NAS IPAK JE NEGDJE U ZDRAVOJ SREDINI, PA HOROSKOP SMATRAMO ILI ZABAVNOM RAZBIBRIGOM ILI SJAJNOM TEMOM ZA POČETAK RAZGOVORA S NEKIME KOGA SMO TEK UPOZNALI, A NAIZGLED NEMAMO NIŠTA ZAJEDNIČKO. PONUKANA UVRIJEŽENIM PREDRASUDAMA O KARAKTERNIM OSOBINAMA HOROSKOPSKIH ZNAKOVA, A DJELOMICE I TIME DO KOJE SE MJERE POJEDINI HOROSKOPI ČINE PROIZVOLJNIMA, RAZMISLIH O TOME KAKO BI MOGAO IZGLEDATI JEDAN SPECIJALIZIRANI, PLANINARSKI HOROSKOP.

SVAKA SLIČNOST SA STVARNIM OSOBAMA JE SLUČAJNA.

PLANINARSKI HOROSKOP

— Jelena Spreicer —

OVAN (21. OŽUJKA DO 20. TRAVNJA)

Ovo su impulzivni planinari. Nakon nekoliko tjedana intenzivnog pomicanja granica vlastite jetre u ponedjeljak su čvrsto odlučili da će ovaj vikend ostati kod kuće da se oporave. U utorak se još drže plana, u srijedu na sastanku već se kolebaju, u četvrtak si misle „pa dobro, samo još jedan vikend i onda ću se odmoriti“, a u petak već sumanuto telefoniraju s prijateljima i planiraju ni manje ni više nego Triglav. Ne mogu kontrolirati svoju naglu ćud, pa će se često sukobiti s GPS uređajima te odgovorno tvrditi da isti „pokazuju krivo“. Suočeni s istinom, svoju pogrešku vjerojatno neće priznati, već će pripisati cijelom nizu nesretnih okolnosti koje su zavele njihovu inače nepogrešivu moć rasuđivanja. Ovnovi su rođeni da zadaju tempo drugima, pa ako se usred sparnog ljetnog dana nađete kako klipšete za nekim planinarom koji poput divokoze bezbrižno skakuće po velebitskim kamenim stazama kao da se rashlađenog eliksira života napio ma ni prije pet minuta, budite sigurni da slijedite ponosnog ovna koji ne podnosi mir i monotoniju.

BIK (21. TRAVNJA DO 20. SVIBNJA)

Od svih horoskopskih znakova ovaj najviše voli boraviti u prirodi na svježem zraku. Bika karakterizira velikodušnost i spremnost da pomogne drugima do mjere koja od drugih iziskuje pažljivo raspolaganje tim resursom. Kažete li primjerice biku da vam za roštilj na sljedećem izletu nabavi „nešto mesa“, nemojte se čuditi ako se on pojavi sa svinjskom polovicom. Osim toga, bika krasi širok osmijeh i optimizam u posvemašnjem neskladu s općim društvenim raspoloženjem u zemlji i inozemstvu. Kada biste po cijeli dan slušali bika, stekli biste dojam da nema nikakve veze što ste se rastali od muža, ostali bez posla, što vam je crknuo auto, pa vas na putu do Pierottijeve u tramvaju bez karte ulovio kontrolor ZET-a. Za bika su to stvari koje prestaju postojati kada počne planina, a na kraju dana nemate izbora nego priznati mu da je u potpunosti u pravu, iako u ponedjeljak ujutro morate platiti kaznu, servis auta, otići do burze i odvjetnika, a uzgred imate i mamurluk nakon roštilja s gorenavedenom svinjskom polovicom. Od bika koji gura tačke na radnoj akciji na Viništu ste naučili da su to tek privremene smetnje do novog susreta s planinom.

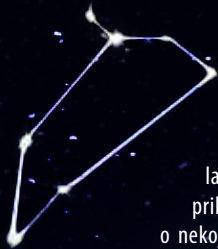
RAK (21. LIPNJA DO 21. SRPNJA)

Ovo je znak bujne mašte. Ako vide zmiju, reći će da su vidjeli poskoka. Ako ih na planinarenju uhvati kiša, bit će to ništa manje doli uragana u stilu oluje svih oluja koja je ubila ribara Georgea Clooneyja, a izmuče li se na dugom usponu, turu će usporediti s putem na neki od himalajskih vrhova. Istodobno, rakovi su vrlo osjetljivi, ali i brižni suputnici. Izbio im je žulj jer su im promoćile gojzerice jer su obuli krive čarape jer im je prekipjelo mlijeko pa nisu dobro doručkovali, pa ih sada zbog toga što favoriziraju lijevu nogu na kojoj nema žuljeva boli lijevo koljeno. No pohvalite li ih da usprkos svim tim nedaćama vrlo dobro svladavaju put i visinske izazove, ozarit će im se lice te će se pretvoriti u više od vašeg najboljeg prijatelja – postat će vašom surogat-majkom koja će se brinuti o svakoj vašoj potrebi do kraja svakog budućeg izleta. Na rakovsku se odanost možete osloniti kad sve drugo ode u krasni honduras.

BLIZANCI (21. SVIBNJA DO 20. LIPNJA)

Žrtva navike. Ako već godinama nedjeljom s prijateljima planinarima posjećujete Risnjak na Sljemenu, na njega idete istom stazom i zaželjeli ste se promjene, blizanac je onaj vaš prijatelj koji će se žestoko protiviti prijedlogu da ovaj put, samo ovaj jedan jedincati put umjesto iz Mikulića krenete iz Šestina. Blizanac je štedljiv, pragmatičan i racionalan: na putu do planinarskog doma pohvalit će vam se gdje je nabavio najnoviji krik planinarske mode, u kojem dućanu, po kojoj cijeni i s kojim popustom. Kada nošeni valom tih korisnih informacija i sami odete u taj dućan ustanovit ćete da je takvih jakni koje vam je blizanac spominjao na lageru bilo točno dva komada i to u XS veličini u koju nema šanse da ćete uguirati svoju božićnom gozbom opterećenu trbušinu. Razočarani i umorni, nakon obilaska treće poslovnice tog lanca trgovina planinarskom opremom, napokon kupujete posljednju planinarsku jaknu svoje veličine, dvaput skuplju nego što ste planirali (samo da vas ne bi „tiskalo oko struka“). Kad ponovo vidite blizanca, lažete mu da ste i vi kupili jaknu na akciji dok po 82. put klipšete do Risnjaka. Iz Mikulića, razumije se.

LAV (22. SRPNJA DO 22. KOLOVOZA)

Velika je zabluda da je ovo jedan od taštijih znakova horoskopa koji često mora biti u centru pažnje. Ovo je najtaštiji znak horoskopa koji uvijek mora biti u centru pažnje. Planin(ar)ski lav često vas poput UDBA-e cijelo vrijeme pomno sluša i promatra iz prikrajka, a u razgovor se uključuje ako i samo ako primijeti da se radi o nekoj njemu osobno interesantnoj temi. No jednom kada se uključi u raspravu o planinarskoj ruti, najboljim prilaznim putevima, vremenu trajanja hoda i konfiguraciji terena, lav je najbolje opskrbljen kartama, GPS-om, znanjem i iskustvom, pa gotovo uvijek ima posljednju riječ. Međutim, donese li većina odluku koja nije u skladu s njegovim mišljenjem, lav neće biti sretan i dat će vam to do znanja. Lav je ponosan na svoja postignuća te mu je urođen smisao za vodstvo. Ne čudi stoga da je velik broj vodiča upravo iz redova ovog horoskopskog znaka. Osim toga, lavovi su veliki avanturisti te će se upravo oni na kraju napornog hodačkog dana uputiti do još jednog vrha ili ispenjati još jedan zahtjevni detalj na stijeni dok vi već zijevate izmoreni 12-satnim pješačenjem tijekom kojeg ste poput zombija sebi u bradu mantrali da vam „ne treba u životu ovakav igmanski marš“.

DJEVICA (23. KOLOVOZA DO 22. RUJNA)

Težak slučaj. Djevica sve voli planirati do u najsitnijeg detalja i to do te mjere da to onemogućava bilo kakvu konkretnu realizaciju neke ideje, pa bila ona možebitno i dobra. Prije izleta djevica sumanuto provjerava najmanje sedam metereoloških web-stranica kako bi napravila statistički presjek predviđanja o temperaturi i vlazi zraka, naoblaci i vjerojatnosti padalina. Sljedeći korak je pakiranje ruksaka. Preciznošću koje se ne bi posramili ni neurokirurzi, djevica ispeglane i složene stvari pakira u vodonepropusne vrećice te zatim pomno slaže u ruksak na način da se postigne maksimalna iskoristivost zapremnine. Zbog toga djevica pakiranje za izlet mora početi najmanje dva dana prije istog, osim što takva priprema iziskuje mnogo vremena i truda, zbog promjena u metereološkim procjenama pojedinih internetskih stranica djevica je stalno prisiljena uvijek iznova mijenjati i pre-raspoređivati bogat sadržaj svoga ruksaka koji se sažeto može opisati jednom riječju: „sve“. Najgore što se djevicu može dogoditi na izletu je da zakasni vlak, vremenske prilike odudačaju od najavljenih, da zafleka omiljenu majicu ili joj procuri termosica s čajem, i to nakon što je tri tjedna uložila u čitanje internetskih recenzija najboljih termosica koje nikad ne procure. Kombinacija svih tih faktora poslat će djevicu na psihijatriju.

VAGA (23. RUJNA DO 23. LISTOPADA)

„Idealni kandidat za procjenu stanja stvari i rješavanje sukoba njihovim produbljanjem. Vaga voli situaciju objektivno procijeniti i sagledati iz svih kutova, zbog čega ne čudi da je upravo vaga simbol mnogih sudova pravde koji teže uspostaviti ravnotežu između nepredvidivosti ljudskog djelovanja i predvidljive neumoljivosti slova zakona. No to ima i jednu ozbiljnu nuspojavu: Poput hrvatskog pravosuđa koji prvostupanske presude ukida češće nego što kasne HŽ-ovi vlakovi, vaga je često neodlučna. Uzmimo primjer. Nađete li se na planinarskom raskrižju bez karte, signala na mobitelu i ideje o tome kojim putem krenuti, vaga će iz prikrajka saslušati sve sudionike rasprave: ovna kojeg nagon upućuje lijevo („iako ne znam točno zašto“), lava koji na temelju svog znanja i iskustva misli da je bi bilo što osim krenuti ravno bilo van pameti („okružen sam idiotima“) i djevicu koja je napamet naučila sve planinarske vodiče i karte, pa su joj se naštrebani podaci međusobno pomiješali i sad više nije sigurna ni u što („mislim da sam negdje ipak pročitala da taj put vodi drugdje“). Vaga će pred svima prisutnima iscrpno analizirati sve rečeno, a njihova će lica koja očekuju presudu o tome čiji su argumenti bili najuvjerljiviji izneveriti pravorijek po kojem sve troje istodobno i imaju i nemaju pravo, pa se vaga zapravo slaže i s ovnom, i s lavom, a bogme i s djevicom (ovisno o kontekstu). Na kraju ćete konstatirati da ste se izgubili i pozvati GSS.

ŠKORPION (24. LISTOPADA DO 21. STUDENOG)

Osvetoljubivi i tajanstveni planinar, uvijek modno usklađen. O škorpionu ne znate ništa osim da sumnja u sve vaše dobre namjere. Ako mu ponudite kolač koji ste u znoju lica svoga pekli noć prije izleta kako biste se pojavili s nečim čime možete ponuditi ekipu, on pita je li to zato što vam nije dobro ispao, pa ga se pokušavate riješiti. Pitate li ga iz dosade ili znatiželje čime se bavi, odgovorit će „Ovim i onim“. Svoju auru tajanstvenosti voli naglasiti pretvarajući se da se bavi ekstremnim sportovima, pa se neće libiti nabaviti svu opremu za sportsko penjanje iako je za to samo čuo, u penjačku dvoranu nikad nije kročio, a u Paklenici se bavi točanjem nogu u potoku. Kad nije sumnjičav, naginje melankoliji, u autobusu ga se može prepoznati po čeznutljivom pogledu kroz prozor, a na pitanje je li sve u redu odgovara „da“, bez daljnjih objašnjenja (Molim muževe da ovo ne miješaju sa situacijom u kojoj ženu pitaju „Što ti je?“, a ona odgovara „Ništa.“ jer se radi o dvije samo naizgled slične, a zapravo posve različite pojave). Što god radili u njihovoj blizini pazite da ne prolijete vino po njima, ne zakasnite na dogovor ili ne zaboravite na njege, škorpion vam to nikada neće oprostiti, a vi nikada nećete zapravo saznati zašto. Od njihovog biste pogleda mogli dobiti prostrjelnu ranu.

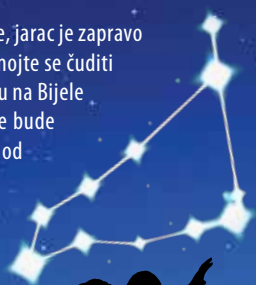
STRIJELAC (22. STUDENOG DO 21. PROSINCA)

Ovo je veliki intelektualac! Dok planinarite s strijelcem imate osjećaj da hodate uz tv-prijemnik na kojem netko daljinskim upravljačem velikom brzinom mijenja kanale s emisijama o kulturi: strijelac frekvencijom od 120 riječi po minuti razgovara s vama o svemu i svačemu, skačući pritom s teme na temu. Započne impresionizmom u slikarstvu, zatim skoči na globalno zatopljenje i na kraju završi na analizi izbornih programa predsjedničkih kandidata, a da vi cijelo to vrijeme niste baš sigurni jeste li ili niste ravnopravni sugovornik. (Niste.) Baš kada ste zaustili da ćete nešto reći, strijelac će vam se povjeriti o nekom intimnom problemu za koji ponosno mislite da možete dati dobar savjet. Iako znate pravi recept za pravu kremu protiv bora, strijelac neće biti zadovoljan te će vas pljesnuti po plećima uz riječi: „Pa da, ima smisla – ti izvrsno izgledaš za svojih 39 godina.“ Dotle vi s obzirom na datum rođenja dolazite do zaključka da vam je tek – 32. Strijelci vole aktivan život, društvo, pjesmu i ples i to će svojom pojavom donijeti na svaki izlet: oni su ti koji vam ne daju jesti u miru jer vas nutkaju raznim pićima, oni su ti koji vas pjesmom bude tek nakon što ste se dočepali toplog autobusa nakon cijelog dana hodanja, oni su ti koji će nakon sastanka u srijedu dogovoriti tulum u četvrtak, after u petak i onda hedonistički izlet za vikend. Pritom će uvijek izgledati kao Dorian Gray, dakle vječno mladi, dok vi uporno nanosite korektor na podočnjake i kupujete još jedan Red Bull da ulovite korak s njima. (Nećete uspjeti.)

JARAC (22. PROSINCA DO 20. SJJEŃNJA)

Tvrdoglav planinar koji zna što hoće i neće odstupiti od toga. Iako na prvu djeluje zastrašujuće, jarac je zapravo samo čovjek (žena) sa stavom. Ovo je jedan od najupornijih znakova planinarskog zodijaka. Nemojte se čuditi ako se usprkos trudnoći (ili baš zbog nje) popne na vrh Austrije ili troje djece natjera da se popnu na Bijeletijene. Nemojte se čuditi ako iz vedra neba ispeče sto palačinki. Nemojte se čuditi ako vam se bude činilo da jarci vremenom postaju sve čvršći, žilaviji i otporniji. Nemojte se čuditi ako vodič jarac od vas traži da budete spremni na velika odricanja kako biste stigli do cilja. Jarac ne voli rakiju i ne može zaspati ako ima hladna stopala. Nemojte se začuditi ako kao muškarac stignete na radnu akciju nošenja materijala za izgradnju skloništa na Bijeletijene, a nađete ženu jarca da je sama odnijela 20% materijala dok ste vi oblačili gozjerice. Događalo se i prije.

VODENJAK (21. SIJEČNJA DO 19. VELJAČE)

Tvrdoglaviji čak i od jarca, ustrajnije u boravku na otvorenom i od bika. Radi se o znaku koji živi za odlazak od kuće u nepoznato te stalno podiže ljestvicu vlastitih mogućnosti. Ako se bavi trčanjem, vremenom će pokušati istrčati maraton. Ako se počne baviti planinarenjem, nastavit će sa sportskim penjanjem. Dok ostatak planinarske populacije razmišlja o turama po Velebitu, vodenjak je u glavi već u Dolomitima. Njihova sklonost opasnim situacijama i želja da se dokažu ostalima ponekad graniče s autodestruktivnošću. Vodenjaka ćete na radnoj akciji vidjeti kako pokušava nositi najveći komad onoga što treba odnijeti – recimo metalnu rešetku, recimo baš kad počinje grmljavina. Preživi li svoje avanturističke pothvate, vodenjak će vam ih sigurno prepričati. Opet i opet iznova, sve dok priča koju pripovijeda ne počne poprimati oblike legende u koju više nitko zapravo ne vjeruje. Kao legendarna tura na Magliču 2011. Ili spašavanje vojnika Cafute kanuom. To se totalno jest dogodilo. Fakat. Kad vam kažem.

RIBE (20. VELJAČE DO 20. OŽUJKA)

Osjećajni vukovi samotnjaci. Riba je onaj planinar koji se na izletu drži po strani i sramežljivo izbjegava razgovor s drugim planinarima dok se malo ne opusti, a kada se opusti postaje duša svakog izleta. U planine ih tjeraju znatiželja i želja da istražuju novitete, kako u geografskom tako i u smislu međuljudskih odnosa. Iako vas ispočetka promatra sa strane, riba suosjećja s vašom patnjom. Dodat će vam pljosku kada ste „žedni“, pružiti tablu špeka ne ako nego točno onda kad ste gladni. Sve to šutke i bez riječi jer se to za ribu podrazumijeva. Riba obožavaju izgledati elegantno u jarkim i izražajnim bojama te mnogo vremena troše na odabir odjeće i opreme u kojoj će se pojaviti na izletu. Krunski predmet njihove planinarske kolekcije hodački su štapovi jarkih boja koje će kao spas svojih bolnih koljena argumentima braniti do smrti. Pritom ribama uspijeva nemoguće – da se usprkos hodačkim štapovima koji mnogim planinarima smetaju i odmažu kreću maksimalno elegantno, čak i po stjenovitom terenu.

GODIŠNJA SKUPŠTINA

**ZA INFORMACIJE
O PROJEKTU OBNOVE
SKLONIŠTA POSJETITE
WWW.HPD-KAPELA.HR I
PRATITE NAS NA FACEBOOK
STRANICI "HPD KAPELA",
DOGAĐAJ: POZIV NA
UKLJUČIVANJE U AKCIJU
OBNOVE SKLONIŠTA NA
BIJELIM STIJENAMA.**

PRIJE OBILNE I UKUSNE ZAKUSKE UZ KAPLJICU VINA DODIJELJENA SU I SLJEDEĆA JUBILARNA PRIZNANJA:

ZA 10 GODINA ČLANSTVA:

- MARINA BAJIĆ
- MIROSLAV BAJIĆ
- MILKA MIHALJEVIĆ
- ZLATKO MUHVIĆ
- NEDILJKO ROJNICA
- SELMA ROJNICA
- BRANKO JAKUŠ
- ŽELJKO BLAŽON
- MAJA PODGORELEC

ZA 20 GODINA ČLANSTVA:

- NADA OMERZEL
- BRANKO OMERZEL
- NEVENKA PAVEC
- ANTUN PAVEC
- VJEKOSLAV HABULINEC
- TANJA SUBOTIČANEC
- EMA SUBOTIČANEC
- STJEPAN ŠKRINJARIĆ
- DRAGICA ŠKRINJARIĆ

ZA 30 GODINA ČLANSTVA:

- JAGODA GLAGOLIĆ
- TATJANA KVOČIĆ
- ŽELIMIR KVOČIĆ
- LUKA KVOČIĆ
- DAMIR GROSS

ZA 60 GODINA ČLANSTVA:

- EDUARD TAJBER
- MARIJA TAJBER

Krajem siječnja 2019. u OŠ Ivana Gundulića održana je 50. redovna, odnosno izvještajna skupština HPD-a „Kapela“. Kao što je u međuvremenu postalo uobičajeno, skupština je otvorena pozdravnim govorom predsjednika te izvještajima pročelnika pojedinih sekcija o radu u prethodnim godinama. No ove smo godine, prije prelaska na dodjelu jubilarnih priznanja našim članovima imali i jednu važnu novost.

Ivan Juretić, planinar i arhitekt s Grobnika, predstavio nam je svoj projekt obnove planinarskog skloništa na Bijelim stijenama. Kao što je većini planinara već poznato, radi se o entuzijastu koji svoju ljubav prema prirodi spaja sa svojim stručnim znanjem te već nekoliko godina u suradnji s HPS-om gradi planinarska skloništa koja svojim modernim i inovativnim dizajnom odudaraju od tradicionalne planinarske arhitekture u Hrvatskoj. U Juretićeve dosadašnje projekte ubrajaju se obnova planinarskog doma na Snježniku, Rossijeve kolibe na Velebitu, planinarsko sklonište na Šugarskoj dulibi i planinarsko sklonište na Ždrilu. U potpunosti je slučaju zapušten kontenjer pretvoren u funkcionalno i moderno sklonište koje raspolaze vodom iz cisterne, rasvjetom, peći, stolom, stolicama, ležajevima, a objektom dominira staklena stijena koja daje spektakularan pogled. S obzirom na atraktivnost ovih objekata, ali i nužnost obnove dotrajalog skloništa na Bijelim stijenama koje već godinama pati od problema slabo funkcionalnog dimnjaka, dotrajale oplata koju nagrizaju puhovi i manjka toplinske izolacije, ali i svjetlosti u vrlo tamnom interijeru, na sjednici upravnog odbora donesena je odluka da se stupi u kontakt s arhitektom Juretićem i vidi bi li bio voljan svoje znanje i umijeće primijeniti i u projektu obnove našeg skloništa, na što je on rado pristao te nam je na skupštini izložio svoju viziju. U kratkoj prezentaciji, Juretić je predstavio svoje idejno rješenje za sklonište na Bijelim stijenama, pri čemu je, uzevši u obzir činjenicu da se ono nalazi u strogom rezervatu prirode Bijele i Samarske stijene u kojem su građevinski zahvati zakonom ograničeni na nužni minimum, predložio obnovu koja bi uključivala zadržavanje sadašnje, infrastrukturno postojeće konstrukcije, ali temeljite promjene vanjskog i unutarnjeg dijela objekta. Nakon kratke rasprave, društvo je jednoglasno prihvatilo ovaj projekt te je dogovoreno da će se krenuti u traženje financijske potpore HPS-a, skupljanje donacija i druge korake koji vode ostvarenju ove ideje.

Za prste POLIZAT

PLANINARSKA
KUCHARICA IZ
PERA GORANA
ZADRAŽILA

Cvjetovi bazge u pivskom tijestu, davitelji popova, krem juha od kestena, leća s mandarinama, pohane punjene bukovače, torta od čevapa, govedi rep s kiselim zeljem, punjeni gušči vrat, som u kajmaku, *fondue* s pivom... S jedne strane tradicionalna, a s druge strane neobično domišljata i kreativna – tako bi se najkraće mogla opisati jela čije je recepte Goran prikupio i objavio u knjizi *Četvrtci kod Mrve*. Tko god je ikada nogom kročio u prostorije „Kapele“, nije mogao previdjeti našeg dobrog diva Mrvu, a mnogi načuše i za četvrtke kod Mrve u Lukšićima na kojima se pripremaju razne kulinarske delikatese. Zahvaljujući metodičnom Goranu, mnogi od recepata prijatelja i članova „Kapele“ koji su obilježili ta druženja sada su zabilježeni na više od 270 stranica u boji, popraćeni mnogim fotografijama. Osim toga, knjiga sadrži i recepte jela skuhanih povodom nekoliko proslava Dana društva na Bijelim stijenama, pa ujedno i svojevrsna kulinarska kronika našeg društva.

BALZAMAČA

Recept naše Milice

- 1 l mlijeka
- 500 g oštrog brašna
- 250 g kukuruznog grisa
- 250 g šećera
- 2 jaja
- malo masti
- 2 dl kiselog vrhnja
- sol

1. Od mlijeka, oštrog brašna, kukuruznog grisa, jaja i šećera napraviti ujednačenu mješavinu.
2. Izliti sve u namašćeni lim i staviti peći. Kad je napola pečeno, prekriti kiselim vrhnjem pomiješanim s 4 žlice šećera.
3. Premazati pekmezom ili ukrašiti višnjama iz kompot.

